

ÖRÖKSÉG 36.
KAPOSI KISKÖNYVTÁR

SZIRMAY ENDRE

Nem volt hiába

(Versek és versfordítások)

**ÖRÖKSÉG 36.
KAPOSI KISKÖNYVTÁR**

SZIRMAI ENDRE

Nem volt hiába

(Versek és versfordítások)

a „VÁLOGATOTT VERSEK”
kötetből

VÁNDORÚTON

Amióta anyám kezén vezetve megtanultam a lépést
és ordas sziklákon csodák világa felé űzött a vágyam,
járom az utat külső és belső törvény parancsa szerint;

porban poroszkált, iszapot kavart, köveken vérzett a lábam,
de visszafordulni a ködön át sehonnan, sohase vágytam,
sorsot terelő járatlan utakra lobogó vér tüze vitt.

Ám az élet egyre többször vágott arcomba sárviharával,
társaim lettek a csönd, a döccenő gödrök, az örvénylő gond,
az engesztelés vízesése fehérre fürdette a csontom;

a gyermekkor fényeitől háborúk halálmenet űzött,
hajsza, menekülés, vad rohanás derékba törte a ritmust,
hörgő üvöltés rémemlékeit most is torkomra fojtom.

Végigtiportam az évek semmibe vesző útjait rendre,
elvergődtem a vak tilalmak lélekvesztő zezzugain át
a szabad homlokú emberiség sugárút rengetegébe;

mert innen mérik mindenki szívéhez a friss életütemet,
innen terelik a tegnap és holnap acélívei alatt
minden álmunkat, ami ezután szemünk sarkába se fér be.

Útitársaim lettek immár csalhatatlanul valahányan:
a tejízű reggel, a sós nappalok, a frissen szántott este,
a fésűs szél, a doromboló vizek, a bölcsen konok hegyek;

és úttalan utakon is mindig feszesen lépem a ritmust,
elébe vágok a morc halálnak, hogy végigjárhassam a sort,
és tévelygés nélkül, dudorászva előre megyek, csak megyek.

A SZABADSÁG HÍVÓ SZAVÁRA

Menekülő csizmák huppogása,
ugató lövegek feleselése,
sárban és vérben fürdő napsugár
s a csontozó szél metsző sziszegése
készítette a szabadulást.

Mert megjár a földnek, ami a földé,
szabad gondolat az embereknek -
Rozsdás remények fagyott rögei közt
vágyak és véres hullák hemperegnek
a történelem árkaiban.

Mégis tavasz lett. És mi levetettünk
halált, félelmet, mozdulatlanságot;
megtöröltük szánkat; sáros homlokunk
árnyékából szemünk is felsugárzott
a szabadság hívó szavára.

FORRADALOM

Fények nyugtalan surrogása,
aszaló gond, szótlán száanalom;
a szegénység zöldellő penésze
virágzott, hogy sorsuk eleméssze;
így kezdődött a forradalom.

A messzeségre rátérdelt a csönd,
a fájdalomra kristálynyugalom;
szerelmes hitünket szívünk dédelgette,
néma ajkunk jogos panaszunk perelte;
így készülődött a forradalom.

A tárnák földobták szívüket,
elámult a gyáva tilalom;
lüktető gyökerek ropogtak,
vágózó ménések dobogtak;
és közeledett a forradalom.

Csókkal, öleléssel engesztelődött
a sebek mélyén bűvő borzalom;
vigasztól és bizalomból szötte,
hívta, sürgette, hittel előzte
eszmélő jövőnket - a forradalom.

Álmokkal vívódó emberiség,
csodaszülő, győztes hatalom;
dübögj, robogj rakétazúgás,
világölelő szabadulás
szülőanyánk: forradalom.

SZABADSÁGKÖSZÖNTŐ

Szerelmes Szabadság!

Te vagy éltető hitem szívemig zengő ragyogása,
Te vagy a bizonyosság holnapjaim dübörgő rengetegében,
Te vagy a fény a szikkadt reménység fakó felhői mögött,
Te vagy az ígélet az alvó földnek, a bizakodó magnak,
és Te vagy az engesztelő ölelés
minden megálmodott és elvesztett szépségekért.

Mert íme, beérett az idő;
s az ember csalhatatlanul magára ismert.

Döng az erő a hegyek vihar dobolta gerincein,
szabad áramlással iramlík az élet gyermektiszta vágya,
zengő szóval árad az igazság a biztos gondolat útjain erre,
s a béke teremtő tüzeit tiszta lobogással
bizton élteti a győztes szerelem.

Mert az emberiség
egy boldog élet harmóniáját zengeti sorsa orkeszterében,
amely csak egyetlen karmester intésének
engedelmeskedik,
s az ezüst pálca többé ki nem eshet
a szabadság erős kezéből.

Messze zengenek életünk szépségének tiszta harmóniái,
s mire a hajnal első madara szárnyat bont a friss ragyogásban,
mindenki tudja, hol szálltak le a csillagok a csönd tengerében
és mennyi még előtte az út.

NEM FELEJT

A tündöklő víz mélyén ezüst sziklájú csönd;
a valóság végtelen tükre alatt
az emlékezés gyűrűző hulláma nyugtalan villog;

mert nem felejt engem az utak hideg sara,
a gesztenyesor ernyője a kőkerítések mellett,
az éhség vonítása a vályogházak pitvara előtt,
a hársak bódult ringása a májusi éjben;
és nem felejtí bőrömet a repedt fa metsző szilánkjá,
a fanyar kömény
és a nyers sóska emléke a számban,
a gyermekkori csilhatatlan íze,
s az időben megkövült üzenet.

SZEDERINDA

Amikor születtem

feketén függtek a képek a falon,
vért izzadott az akác tüskéje,
duhogva hullt a völgybe a kőzuhatag,
törött szárnyal vergődött a madár a vízen
és a szájnak nem volt ereje sikoltani sem.

Most, hogy férfi lettem

ragyognak a házfalak az éjben,
ezüst források zuhognak elő a mélyből,
ménesek patája dübög a legelőkön,
a galambok versenyt turbékolnak a fényben,
és szívünk bizakodással szárnyal a holnap elé.

Ha majd megöregszem
új képek helye tüzel a falakon,
kevesen járnak az éjben az úton,
csak a szem keresi a hegycsúcs magasát,
szikla a mohával szelíden összesimul,
s a szederinda tovább kúszik az árokparton.

HAZÁM

Kárpátok nekem a zselici dombok
és zúgó Tisza, a lomha Kapos,
sorsom sodrának megtisztuló árja
emléket és vágyat szelíden összemos;
messzeség és mélység partok közt feszül,
hogy ne maradjak soha egyedül.

Téged kerestek a nélküled volt álmok
érted vérezett először a szám,
odaadtam mindent, hogy benned visszakapjam
és megtaláljam végre a hazám.

A szép szó szerelme itt nyitott virágot,
a gyáva gyermek harcot itt tanult,
a kövek ereje itt adott nyugalmat,
s a fanyar füsttel messze szállt a múlt;
félszeg parasztból tiszta szemű embert
itt kovácsolt az edzett értelem,
a tétovaság itt tanult fegyelmet,
a biztatásra nyílt mosoly felelt.

Ez a táj fésült viharból engedelmet,
s ha összesúgtak csonka ágú fák,
a sápadt örömök villogó vásznait
elém teregették a csöndes tanyák.

Ha szíven ütött a fekete irigység,
s néha bekormozta arcomat a bánat,
a sugaras holnap szépülő reménye
engesztelő kézzel küldött el utánad.

A föld, az emberek, gyermek, feleség,
a nyárfák közt bujkáló messzeség
így ért hozzám egészen testközel,
minden hitem most már csak téged biztat,
minden szerelmem már csak téged ringat
és el nem csukló karral átölel.

Hazám voltál, mikor nem láttalak még,
s hazám leszel, ha én már nem leszek rég,
törvény ez bennem megbonthatatlanul,
sorsom lettél, ritmus a dalomban,
összhang és szépség ezüst nyugalomban,
nem félek, ha a vad szél szembefúj.

MIT ÉR...?

(egy fanyar embernek)

Az érdes évek ellen harcba kezdtél,
mindent lemértél, mindent elrendeztél.
A megszokottat közöny-ládákba tetted,
nem gyomlálod a múltra nyíló kertet,
a nembánom gaz fonnyadt levele már
mind-mind lehullott, árván zörög a szár.
Felhős vágyaidat - az újat, a régit,
fanyarkás, bús mosollyal méred végig;
komor, szótlán lettél, merev, kimért, hideg,
a te életedet - ugyan ki érti meg?!
Nem készülsz már lázasan harcba szállni,
haza, jóbarát, eszme - akármi
neked már mindegy, nem tüzei véred,
te büszke hallgatással is beéred;
unottan dolgozol, sokszor dohogva,
mintha már nem is a te dolgoz volna.
Megtagadtad mind, ami hitványnak látszott,
- Mit ér a életed, ha ezt csinálod?

ARÁNY ÉS MÉRTÉK

Az elmúlást halállal mérni
szokásból sem lehet,
nem az a süket, aki nem hallott
még soha éneket,
nem azért dől össze a torony,
mert rokkant a lába,
csak az retteg, aki tudja már,
hogyminden hiába.

Kürtökkel terelni a csöndet
játékból sem lehet,
attól senki sem halhatatlan,
hogy mást eltemet;
örvényben is némán vívódnak
a tátogó halak,
naponta szétszórlak a fényben,
hogy megtarthassalak.

Az életet idővel mérni
szépítgető remény,
nem az a nincstelen, akire
azt mondjuk, hogy szegény,
akinek bő patak a könnye,
elmossa a bánat,
soha nem kell félned az úton,
ha jönnek utánad.

Arányt, mértéket csak az ismer,
aki nem vak, gyáva,
csak a szabadság szülte műnek
győz az igazsága;
a megtaposottak szerelme
is dalol a porban,
s az értelem tűzbontó vágya
zeng, zeng egyre jobban.

ODA IS FÖLEMEL

A mohos idő ködfuvalló útja
parcellákra bontja a végtelen teret,
hogy vérrel, hittel, csókkal, gondolattal
felépíthesd benne sorsos életedet.
Tónyugalom és hegybizonyosság
szemed tükre és izmos karod,
nem dülhatja szét szenvedélyvihar
az életedet, ha te nem hagyod.
Mondd ki a szót! Ha gyáva is, ha vézna,
így kap testet a gyötrő gondolat,
hogy összekapcsoljon múlttal és jövővel
az új titkokra táruuló tudat.
Tapadj a tények bizonyosságához,
fürd be magad a kőbe, vasba, fába,
ne zárkózz be a magány tárnáiba,
lépj ki a nyüzsgő, nyugtalan világba!
Suhogj a széllel, áradj a fénnel,
s ha érzed, hogy korhad a buja avar,
ágyazd be a magot jól a televénybe,
nehogy elsodorjon a téli vihar!
Gyűjts öblös kancsókba áfonyát és mézet,
ha az érlelő nyár terméssel üzen,
és ha sír a láng az ősz ködkályháiban,
véred melegével szítsd fel a tüzet!
S ha a képzelet új bolygókra szólít,
jeges, ismeretlen csillagokba fel,
kezed nyomán az engedelmes anyag
szárnyat bont - és oda is fölemel.

GYERMEKTÁNC

Cirren a cincér,
szökken a szöcske,
hopp ide, pajtás,
hopp ide, körbe,
gyihó, hahó!

Ugrik a nyuszka,
hussan a szárcsa,
hopp ide, pajtás,
hopp ide, táncba,
gyihó, hahó!

Fény, fény lobogtass felhőket, fákat,
vidd, vidd messze a lappangó árnyat,
nekünk öröm kell, biztató ének,
zengnek a szívek, csengnek a fények,

zeng, zúg a dal,
zeng, zúg a dal.

Lebben az öröm
kendőbe kötve,
hopp ide, pajtás,
hopp ide, körbe
gyihó, hahó!

Dobban a csizma,
perdül a lányka,
hopp ide, pajtás,
hopp ide, táncba,
gyihó, hahó!

A FÉNY MAGASÁIG

Csak ne ugyanúgy
 ahogy eddig formálta az ajkad,
csak ne ugyanazt
 ami halálíg vigasztalhat,
csak ne ugyanannyit
 amennyit felfog a józan elme,
csak ne ugyanúgy
 ahogy lángol a lét szerelme;
ne csak azért
 hogy a gonoszság megigazuljon,
ne csak annyit
 hogy a földobott kő visszahulljon,
ne csak addig
 amíg az évek térdre nem buknek,
ne csak annak
 akinek mindig béklyók jutnak;
mert - jaj - nem lehet
 mindig megszokott ritmusra lépni,
új szív, új hit kell
 veled és hozzád hazaérni,
új csodák hite
 hogy szerelmünk újra megválthasson,
új bizonyosság
 hogy a Föld embernek megtarthasson,
tiszta szavak
 fölkiáltani a fény magasáig
és biztos szárnyak
 estére együtt szállni hazáig.

ÁT A RÉVEN

Ki visz engem át a réven,
a lángoló messzeségen,

hogy letegyen élve-halva
öléből a túlsó partra;

az örvénylő idő felett
átszáll-e az emlékezet,

hogy rendezze szépen, sorba,
mintha minden igaz volna?

szárnyam sincsen, mégis szállok,
vágyam sincsen, mégis vágyok

szelíd szépre, igaz szóra,
ember szíve szülte jóra;

s mire átérek a partra,
számat a csönd összevarrta;

úgy zuhanok le a földre,
mint az ág, ha szél letörte.

DÓZSA

Megvallatott ötszáz esztendő már;
a vérünk áztatta fürgetegben,
te maradtál nekünk: a forradalmár.
Az egyetlen,
aki közülünk emelkedett fel
szembe szegülni a lehetetlennel;
aki konokul vállaltad a harcot,
s a gyilkos töprengés őrtüzei fölött
remény harmatában fürdetted az arcod;
vad elszánásod lázította véred,
hogy az emberségre szépülő jogot
akár életed árán számon kérhesd!
Hitted néped keserű igazát,
s mint akit nem is anya szült - táltos,
látnoki szívvel vitted a sáros,
szörnyű buzogányt a reménytelen harcba,
szíveddel cserélted föl a keresztet -
így írtál nekünk igaz történelmet.
Dózsa György! Hallod?
Kondítsd meg újra érces hangod!
Felelj hittel hívó szavunkra!
Emeld magadhoz vacogó szívünket
az elpusztíthatatlan forradalomba!

A HOLNAP ELÉ

Cserélem a régít
a biztató újra,
a szél holnapjaink
friss zászlóit fújja,
idő az időnek
mutatja a mását
lélek a léleknek
szárnyas fordulását;

cserélem a vágyam
sziklakő valóra,
bukdosó szándékom
igazodó jóra,
szép szavaim rendjét
diadalmas hitre,
mely már bizonyossággal
rég be van kerítve;

mért is ne hihetném
hogy a fény a fénynek
tükröt tart, mint ember
más ember szemének
vagy miért ne hinném:
azoké a holnap,
akik a tudásért
életet áldoznak?

hiszem és akarom,
hogy szívünk szerelme
mindenki szívéhez
szólón énekelne;
hiszem és vallom, hogy
csak azok virulnak,
akik másokért is
maguk igazulnak.

Tegnapom cserélem
holnap bizalmára,
a didergő magányt
engesztelő társra,
a sanda gyanakvást
tisztá emberségre,
kimért világomat
a végtelenségre.

NÉVNAPI KÖSZÖNTŐ

(Fodor Andrásnak)

Kedves Bandi,
neved napján szívből köszöntlek; itthon
még borong az ősz azon az ősi titkon,
hogy a rétek ködfúttá, ezüst szárnyain szállva
eligazodik-e a sorsunk majd valahára...
pedig őrzi a rög; ringó zenéje messze
bizakodással távol utakra zengve
a soványka emlék, a botorkáló szavak
varázslatával mind arról vallanak,
hogy látták a nyárfák fölött égni az arcod,
- mi tudjuk: nem felejtet el a régi harcot,
mely mosollyal győzi sorsa kínját
és újjászüli minden társát, aki itt járt,
s nem volt elég bátorsága, hogy karma
késő reményét a fagyból kikaparja...
tudom, fölkél a nap ragyogva újra,
a friss szél a lompos felhőt messze fújja,
az idő nem ellenedre száll feletted,
amit lehetett - te szíved szerint tetted;
csodák hite - és hitek csodája elmúlt,
a csönd a kilincsen csak-csak megcsikordult,
s a leírt szó zengő szín-bizonyossága
ismét fölemel az őszi ragyogásba.

Köszöntelek,
emlékeimből tűnődve ólmot öntök,
hogy kifürkésszem eljövendő sorsunk,
és higgyem: az emberség őrtüzeit
fölszítják újra szelíd szavú költők.

SEHOVÁ

Biztosan tudtam: hajnalban egyszer elmegy;
fekete cipőd hidegen kopog a kövön,
ezüst hajadról arcomra csorog a csönd;
ujjaid bütykén árva remények kuporognak,
felhőt tartanak a fázós, kullogó holdnak,
a fény arcod barázdái közt még melegszik,
a békesség fájós lábad elé fekszik
és néma szád hidegen fölkiáltja a csendet:
kegyetlen sors - tőled csak ennyi tellett? -
törékeny árnyadat körülfolyja a bánat,
s elmossa az emlékek árnyéktócsáiban,
amit babusgatott a gyermekvarázslat.

.....
Kuporgó falvak és zsongó városok
minden ajtaja nyitva van előtted,
 anyám,
de már nem térhetsz be többé sehová.

A LÁTSZAT ELLEN

Naponta meg kell küzdenem
a látszat ellen. Létezem
harcok és békességek árán,
kínok és gyönyörök határán,
mert minden mosoly csapdája ellen
a tisztesség vasa vértezett fel,
egyetlen fegyverem: a létem
s általa győztes reménységem.

Naponta újjászületek;
szívem ritmusában szünetek
a nagy csöndesség viharaira kongnak,
s ha elkékül az ajkam - a kezem
mindig kezetekbe teszem
és megbékélek a sorssal.

Naponta föl-föltámadok;
gyávaságommal lázadok
az együgyűség béklyói ellen,
s megszépítek a szerelemmel
minden tiszta szándékú embert
- s minden alávalót.

Mindent mindig helyére teszek,
hogy rend legyen, ha elmegyek,
halállal, csókkal már nem játszom;
nehogy egyszer majd annak higgyenek,
aminek látszom.

ÁLDOZÓK

(Illyés Gyulának)

boldogok, akik szárnyalni tudnak,
de boldogabbak, akik a földön járnak,
ragyognak, akik fennszóval énekelnek,
de méginkább, akik hallgatni erősek,
igazak mind, akik a harcban forgolódnak,
de igazabbak, akik békében élnek,
tiszták, akik a szépségért lelkesednek,
de tisztábbak, akik áldoznak is érte.

ADY

Szó vagy nekünk
 amely igaz,
szenvedély, mely
 mindig vigasz
tett vagy bennünk
 amely lángol
 készülődés
 mely varázsol,
sors vagy, konok
 amely végzet
józsanság, mely
 megidézett,
tisztá szándék
 amely marad
 mérhetetlen -
 a pillanat
 amelyben, ha
 el is égünk
 megőrizzük
 emberségünk.

VIGYÁZÓ SZÉPSÉG
(Nagy László halálára)

Siratjuk a tüzek
kormoló hunyását
fekete csillagok
parázsló hullását
zöld csikók patáin
a kopogó nincset
halál-osztogatta
végleges bilincset
siratjuk jaj-szavunk
kongó visszhangjával
sorsunk sápadását
sárba hullásával
tépő fájdalmaink
fekete fényével
pőrén perbe szállunk
a hunyorgó éggel
siratunk, hogy nem vagy
a csukódó szárnyak
zúgnak fejünk fölött
mert te már csak árny vagy
de minden szavaddal
amit eldaloltál
szívünk szerelméhez
oly emberül szóltál
hogy amíg a vizek
a tengerig érnek
te maradsz meg nekünk
vigyázó szépségnek!

(1978. január 31.)

ANYANYELVEMEN

Az eszmélés, a tudás titka
benned suhog szárnyakat nyitva,

te vagy az anyai ölelés,
a biztatás, a megszeppenés,

a sorsokat megváltó vigasz,
a meg nem alkuvás, az igaz,

a haza, a tisztesség szava,
az otthontalanok otthon,

a történelmi elrendelés,
árva gondjainknak mind kevés,

de bőségesen osztakozó,
messze lángoló, őszinte szó,

harcaink villámló fegyvere,
vágyainkkal szárnyaló zene,

.....

te voltál az első szerelem,
utolsó fohászm te leszel.

BALATONI TRIPTICHON

HAJNAL

A virradat szürkellő köde
ráhömbörödött a tóra,
a lebegő pára a neszeket
átszűrte suttogóra,
az álmok zöld fátyola lassan
szétfoszlott a hab-messzeségen,
várakozás emelte tornyát
Tihany fölött az égen,
aztán - mint az acél sziszegése
egy sápadt sugár magasba röppent;
a győztes Nap elől lustán hátrált
az éjszaka a hullámzó ködben.

DÉL

Mézaranyban úszik a víz és a part,
Poseidon árnyak mélységben borong,
a víz zölden olvadó fényes tükör,
s az ágakon rezzenetlenül feszül a lomb;
alszik a szél az utak forró porában,
vándorok lábnyoma parázslík a kövön,
déliábot játszik szárnyaló reményünk,
s a felhőtlen égből zuhog a fényözön

ESTE

Este - ha nyirkos, lanka szél
ráül az álmos tóra,
fölszítja az árnyak parazsát
zöldeskék ragyogóra,
s a villódzó víztükör fölött
szélesen feszülő szárnyal
föltűnik az öreg halász
napszíttá, barna bárkájával,
leereszti ködvitorlóját
s mielőtt kilépne a partra,
fehér szakálla visszavillan
pillanatra a hunyó napba.

AZ ÉVEK EZÜST FÜZÉRE

Mikor a Hold
felül a kopasz fákra
és dudorász
ezüstté elmosódva,
mikor a sejtés
villan a jeges ágon
és megrebben
a ködön átcsapódva,
a gyermeki múltból
olajmécses szaga
hullong felém az estben
s vörösen fölcsap
a lángokban
feltornyosodó
sziporkaszárnyú testben -
anyám arcát
vélem suhanni messze
a jéggarangú éjszakában,

ím elcseréllek
a talánokból szőtt
vas-bizonyossággal
amikor vérszegény
vágyak
térdre buknak
a fagyos földön,
tudom, hogy éveimet
lázadva nem érted töltöm
hanem az emberekért

akiket
megvigasztal majd
karcos, szikár szavam...
hideg van
tehetsz a tűzre
az évek ezüst füzére
nem dísz, nem játékszer -
a málló időnek
külön parancsa van

BIZTATÁS

(Válasz Bertók Lászlónak)

Ne félj! Hű emberként szeress,
hogy a köveknél több lehess.

Ne törődj bombával, késsel,
közönyös rádköszönéssel.

Minden fa majd erdő lehet,
te is dalold az éneked!

Oszd ki magad mindenkinek,
különben farkas enne meg.

Szavaid árja ránk zuhog,
nem vagy magad, te is tudod.

Érted mozdulunk és veled,
ha halljuk tiszta éneked.

A történelem - ha rabul ejt,
testvéred akkor sem felejt.

Pusztá tárgyak és elemek
emberként meg nem védenek.

Tudnod kell, nem hiába vársz,
ha hozzánk jössz, hazatalálsz.

CSODÁKON MERENG SZ

Tiszteletadás Tóth Árpádnak

Halk szépségek míves mesterének
tiszteleg ím a megkésett utód,
a hideg csönd már elvásta a szót,
de ajkadról most is száll az ének.

Véres tajtékok békés hajósa
új, ismeretlen csodákon merengsz,
szemünk fényében biztatásra lelsz,
bár a titkoknak van még adósa.

Az árnyból szótt lelkek összetörtek,
illanó örömek meggyötörtek,
de az utódok még győztesen hordják

a dédelgetett remények hitét,
az Orionnal szálló esti fényt,
„utolsó álmod: boldog Magyarország!”

VISSZAJÁR
- Papp Árpádnak -

Itt mindegyik kő
neked még emlék
nemrég
még kacsáztattad
őket a víz felett
és válladra vetted
a lyukas felleget

.....
ám azóta játék-köveid
selymes iszapban ülnek
szárnyaló, habos felhőid
a semmiben repülnek
messze, messze már...
Itt minden lábnyom
neked még zene
úgy kellene
tudni a titkos utakat
az évek benőtt ösvényeit
hiszen
a rebbenések, a villanások
a megsápadt hajdani álmok
mind, mind a tied...

.....
az emlék bársonyzöld mohán
itt-ott gyöngyözve illan
s amit gyermekként hittél
vigyázva virraszt
- még most is itt van -
vagy vissza-visszajár.

VIRTUS - EMBERSEGBŐL
- Ilisznak -

Tudod, barátom:
mindig
a teljes igazságot kell kimondani,
mert az igazság egynegyede
innen megalkuvás, onnan torzítás -
s ha messziről mégis azt hallani:
csak ez a hegy a hallgatás hegye,
tudjuk: a példa az egyetlen tanítás;

zakatol velünk az idő vonata,
a generációk pedig példát akarnak:
merre fusson a folyó
a gátnak
vagy a beszakadt partnak -
mi az igaz - s a népnek mi a jó,
mi a szép - és mi a biztató?

Vállalni keményen azt, ami hűség,
vallani azt, ami sors, jog, szerelem;
létünk virága az ember-egyszerűség,
s reményünk, holnapunk - az engedelem.

ESTI MERENGÉS

Naponta - ha már esteledik
kibámulok az ablakon
a városra
kábultan, félig vakon
csak hogy lássam, odalenn
az emberek mennyire sietnek
de velem
itt nem történik semmisem,
a tömegben
nem fordul vissza senki
hogyan felkiáltson:
hé, te ott - te vaksi
te álmodozó, te réveteg
a hited
vagy a lelked beteg...?
miért bámulsz mozdulatlanul
nézd, itt alul
mindenki tülekedik, siet
van tennivalója mindenkinek!
te meg mit csinálsz
vársz?
kit? - talán a Messiást?
Gyere le, ide, közénk
harcolni, küzdeni
a cselekvés, a tett, az valami!
de csak bámulni
más igyekezetét
az manapság
bizony édeskevés!

.....
Csak hallgatsz, nézel
egészen úgy teszel

mintha bölcs lennél
akit nem érdekel
a hétköznapi ember
baja, gondja
itt lenn a tenger
ezer bolondja...
De ott a te fönséges
magasságodban
minden nyugodt és tiszta
kristályos csönd van;
mintha túl lennél
minden örömen, kínon
hallgatsz, mosolyogsz
minden talányon, titkon;
tán nem is akarsz
közösködni velünk
barátunk se vagy
sem ellenfelünk...?

.....
Szítál a köd, a füst
a város felett
egyre áttetszőbbek
lenn az emberek
összemosódnak
a tárgyak, a tömeg...
megfordulok hát
- újra ismert közeg

.....
De mintha jönnének
fölfelé a lépcsőn
sietek ajtót nyitni
az ismeretlen
hozzám igyekvő
valakinek.

MEGTALÁLJUK

Mióta eszmélek
erre a napra vártam,
erre a pillanatra
s az ünnepi, szárnyas áhítat
lett sorsunk szélfúttá arca
s most - látod - itt van.

Tudom, innen már nincs visszautam,
nézd: anyám szeme fölroppent a Napba,
apám kahogása szaggatja a ködöt
és a szél - a nyirkos, a simogató
halott testvérem ajkán furulyaszó
- gondját szegény pajtársaira hagyta
meg a rokotalanokra.

Íme a pillanat
amikor rátaláltam éledő reményeinkre
az elvesztett, az elsiratott kincsre,
így lettem a ti társatok is immár,
árnyék, amely áradón tereli fényét
biztatás, hogy a szépség mégis legyőzi
a hatalmaskodók kegyetlenkedését -
mert a pillanat egyszer
mindenkinek fölillantja
a beteljesített csodák igazát,
hogy megtalálhassuk
hogy fölépíthessük
mindnyájan a hazát.

HULLÓ ÉVEK NYOMÁN
(Érettségink 45. évfordulóján)

Régen

a vértarajos és remény ragyogta égen
tündöklött felénk ígéretes sorsunk...
hitünk, vágyunk, szenvedélyeink
balgaságaink és izzó erényeink
barázdáiból homlokunkon hordunk
tanúként bizonyosságot és kétségeket...
- mert ki mérte és ki értette meg
hogya mi nemzedékünk mit akar?
mire hivatott? - a vak zivatar
szétsöpörte minden biztató álmunk
reccsenve szakadt le zölden gyöngye águnk
és a metsző csöndet
sziszegve falta föl a fürgeteg, a vihar.
Látod - testvérem -
most is lobog a vérem,
hogya fénylő szemedbe nézhetek újra
öszülő hajamat hűvös szél fújja
és ráncos kezem vén csontja betakar
minden egykori bűnt, fonákságot
szemetek biztatása kisimítja a ráncot,
amit az évek ránk varrtak - mit akar
az előlünk hátráló történelem...?
nem elég engesztelés szinte fél évszázad?
halkuló énekem
fények, sorsok igazát emeli egyre feljebb,
hogya együtt higgyek és együtt énekeljek
mindnyájatokkal

mert ha be is telt velünk az idő,
bármit kérdezhet a fulladt hírvivő
mi tudjuk, hogy áldozattal, becsülettel
igazítja sorsát minden közülünk való ember
- és mire a fény vitorlát bont az égen
a lappangó, lomha szürkeségen
rozzant hajóink előttünk úsznak, messze...
tudjuk, hogy tisztességre és engedelemre
szépíti békülő arcunkat a végzet
és népünk jövőjét
a konok hit, a biztató ígéret
egyetértően eligazítja
tisztá emberségre és szelíd szerelemre.

1984. június 27.

HOGY A MŰ VISSZARAGYOGJA (Egy portrékiállítás megnyitására)

A színek szárnyas fáklyái föllobognak,
fényben fürdetnek szándékot, sorsot, vágyat,
és fölragyogtatják kérdő szemünknek
a szépséget zengő harmóniákat;
békét ölel a világ;
az ember - mint a virág
reménykedve a holnapra gondol,
szívében szelíd vágy dorombol,
biztatásunktól zsonganak a fák;

engesztelődve élénk terül minden,
sugarak tűnnek át lázas kérdéseinken,
a tér, az idő, a tett, a gondolat,
- a törekeny, vaskos, elgyötört kezek
formába forduló végzetek -
még simogatnak, még ölelnek,
lehanyatlanak, integetnek -
a révedő, parázsló, hívó szemek
kérdéznek, biztatnak, elmerengenek,
- és akik innen már messze járnak,
visszafelelnek a csukott szájnak:
életek, szándékok, sorsok,
örömök, bánatok, gondok
elibénk toppannak és szólnak hozzánk,
úgy, mintha mi is nekik szólnánk,
s mintha ismernénk egymás titkait,
mindig üzenünk egymásnak valamit...

.....

A tér, a szín, a gondolat, a forma
sugárzik itt nyitott keretbe zárva,
mint a búcsúzó, aki visszaint még,
de már nincs semmi külön kívánsága,
csak fölmutatni és láttatni akar
a mélység titkait napfényre hozva,
hogy a világ ragyogja be szemünket,
s a mű az igazat visszaragyogja.

ERDŐZSONGÁS

(történelmi vázlat)

Harmat, torzsos idő, odvas fák
szép - jó - igaz...
lelkemnek mégis az a vigasz,
hogy a kivénhedt erdei fák
dödögve magukban beszélnek
vagy éppen elsuhogják a szélnek
titkaikat,
mert népünk erdő-történelmében
a vének végül ledőlnek egészen
- ölelő ággal vár rájuk a föld -
s lombjuk - az egykor üdezöld
most a sárban
rozsdafeketén vérzik a mában
tépett cafatokban...

Dárdás napsugár - vad viharok
szép és rút - igaz és hamis,
lelkemnek csöndes vigasz az is
hogy hiszem és tudom: az erdők
újra föl nőnek; fények és felhők
bársonya, nedve tavasszal kicsalja
amit eltakart a korhadék alja,
hogy jöjjön és nőjön és törjön magasba,
- mert legyőzhetetlen az élet hatalma -
és népünk rügyei, zsenge ágai
hite, szándékai, szárnyaló álmai
törzset nevelnek, ágat, lombot
és lehántanak minden sanda gondot,
megzúgatva gyötrött népünk igazát
erdővé zsongatják a tépelődő mát:
amit tisztességünk virága kinyit
- összeölelni a holnap reményeit.

METAMORFÓZIS ÉS VARIÁCIÓK

A francia forradalom 200. évfordulóján

1. FORRADALOMBAN

Vér párállik a fodrozódó ködben
öntudatunk lázas arca csupa sár
reménykedésünk új biztatásra vár,
a megroppant derék már hétrét görnyed.

Bár az igazság zászlaja vezérel
másnak is boldogulását akarom,
az erőszak most is gyáva hatalom
pedig oltalmazták ármánnyal vérrel

az idő mégis nekünk nyit virágot,
velünk szítja föl a lappangó lángot
hogy el ne bukjunk a vak viadalon,

útmutató fény száll a szemhatáron,
győz az értelem minden balgaságon,
újra felkél velünk a forradalom.

2. TÖRTÉNELEM

Az idő sziklái Ádám botladoz,
sorsán páncélja a múlt fáradt pora,
Éva szemében a jövő bíbora
tüzel - amit sejtelmes álma hordoz.

Szolgaság, szabadság, győztes szerelem
hit, erő, remény, konok akarat
 védelmez és rombol minden pillanat,
 amely elhagyott - és megmaradt velem

az árban most is mind együtt sodródunk
akár gyávák akár tán bátrak voltunk
buktat, sodor az örvény könnyörtelen,

visz az ismeretlen végső cél felé,
hogyan eljussunk sorsunk bírāja elé
 beteljesedésünk a történelem.

3. A TUDÁS FÉNYKÖRÉBEN

De sokszor tévelyegtünk a homályban,
a megsejtés fénye oly bizonytalan,
 a jószándéknak gyarló hatalma van,
 hogyan eligazítson a nyüzsgő mában

a varázsvilág új csodákat teremt,
lázasan vallattuk mind a titkokat,
 ajándékoztunk gazdagon és sokat
 kutattunk minden csodát és förtelmet.

A porból már a csillagokig szállunk,
a végtelenség titkaira vágyunk,
tudásunk bennünk harmóniát teremt,
akár másik világ - akár a földi
soha meg nem járt utunkat betölti
a föleszmélés fénye - az ismeret.

4. AZ ÖRÖK EMBERI

Kemény próbákat vállalt emberségünk
hit és tisztesség el nem hagyott soha
s ha végigvágott gyalázók ostora
védelmet megtorlást sohase kértünk.

Tudtuk, hogy a béke és a harc örök
vagy Gábiel vagy Lucifer véd meg
tartópillére vagyunk az egésznek,
a jövő útja rajtunk át dübörög.

sorsunk mértéke magunk formálta rend
az alkotás eszményt életet jelent
amint szabadságunk hídját emeli -

része vagyunk az örök küzdelemnek,
vágyaink velünk új hazára lelnek
tisztuló életünk örök emberi.

CSÖNDES FOHÁSZ

Lüktet az idő...

lompos felhők mögül
arcomba fú a történelem,
édes-keserűn újra belémsajdul
a gyermekkor védte szerelem...
komor világával a falum
sár, hideg, kökény, szederinda
futó patak, vályogos falak
sározott szobák nyirkos piszka,
a föleszmélés, a bódult pillanat
hogy itt, ebben a hazában talán
én maradtam árván, egyedül...
minek dörömbölni Európa falán?
- a bogáncs közt toporgó szegénységből
darázs szárnyakon szítál a magány,
tüzel a Nap, sír a kárpáti szél
az ölyvek szárnya rezzenetlen száll
helyet keres, biztos menedéket
hogy meghűsüljön a lázas gondolat,
ember, magyar e forrongó világban
csak a szabadágtól várhat elég sokat.
És elég biztatást.
De hogy a zivatar
messze söpört - s nem tudom
mit akar
új otthonom, családom, gyermekem...
.....
érte-e a kedves, szemem árnyékában
mit őriz a hajdani szerelem?

Lángol az idő...

a falum csupa üszök
még izzik az emlékek parazsa,
de korom ül a házra, fára, rétre
már elnémult a Hernád zúgó szava
mint Pompei - még őrzi szívem
minden út, minden kő, minden kerítés
emlékét, ahogy nyújtózik a fényre
- akár szülő asszony, akár temetés
belekövült az időbe vágyaim szárnya
és komoran kongat üresen a csönd,
- a gyermekkor poros virága
száraz, hideg zizegéssel köszönt.

Ködlik az idő...

de még látom, a pernye alatt
izzik a parázs - biztat a pillanat,
elővillan a gyermekkori varázs
és a temetődomb fölé emelkedve
újra szárnyal a régi szerelem,
- testvéreim, régi barátaim
maradatok mindvégig velem,
hadd legyen élő hitem, makacs erőm
fölszítani újra - ha sír is - a tüzet
és sorsommal, versemmel továbbadni
mit a történelem
mindnyájunknak üzent.

SZÍVEDBEN HORDOD

(A 80 éves Takáts Gyula köszöntése)

Kedves Gyula,
most, hogy a zord idő peremére léptél
Bece-hegy kövei óvnak és vigyáznak
véd a pannon táj fölszárnyaló derűje
és a moccanatlan kőangyal szárnyak

szavad most is hasznos szépséget sugároz
harmóniát rendez geometriája
ritmusod eszmények lüktetését éli
álmod - az örök művészetek álma

a mértékre művekkel válaszoltál
kész feleleted volt mindig a hogyanra
amikor tüzét nem kell táplálnod már
hited túlmutat az időn túli partra

nyitják verseid a rejtekező egészt
hisz boldog a kor, amelyben Dante álma
a pokloktól a szférákig fölszárnyalhat
igazat és jót hirdetve valahára

innen és túl a Heszpedirák kertjén
a magyar valóság vigyázza sorsod
Somogy aranyat termő csodafái
minden gyümölcsét a szívedben hordod.

VAN HITELE MÉG

Tud-e a líra ma is válaszolni
korunk kérdéseire...
talál-e a beteg gyógyírt a szóval
sajgó sebeire...?
Elnémítja-e a líra kristályhangja
a fegyverek zaját...
kétségeinket oldja-e a ritmus
ha zengi a csodát...?

Igazat hirdet-e a harsogó válasz
tisztá érzést a dal...
vagy csak mágiára esküszik az éjben
aki tüzet akar...?

A szépségnek most is van hitele még
bár vérzik a világ...
a végtelenség vadvizein zengnek
most is harmóniák.

SZÉCHENYI ÖRÖKSÉGE

1. EGYMÁSRA UTALVA

A történelem bizonytságot tett már arról, hogy minden nép másképp éli át belső harcait - vagy a harmóniát mikor megújító változásra vár.

A múltat megtagadni - mellet verve - vagy nem akarni a születő jövőt egyaránt balgaság - a késlekedőt nem várja senki - társakat keresve.

Adj bizonytságot - hogy az emberiség testvérközösség! Legtöbbit így ígér jövendő sorsunk - legjobbat akarva...

Tiszteld a másikat! Tőle csak így várhatsz viszont-becsülést - s emelt fővel járhat. Tudnod kell: egymásra vagyunk utalva!

2. ALKOTÓ ELMÉK

Ismerni a múltat - tisztesség és erény átélni az újat - szándékaink nagyok... ha szemetekben cselekvésvágy ragyog valósággá lesz a tündér-tünemény.

Tudásunk a nemzet büszke zászlaja
hirdeti: előttünk szabad minden út
az a győztes, aki újítani tud
vele révbé ér a töprengők raja.

Tudni és akarni - erő, hatalom
hittel hirdeti fölszárnyaló dalom:
az alkotó elme lángoló varázs

vívódó népek sorsa újul vele
gazdagodik minden ember szelleme
a többet tudás - biztató alkotás.

3.

ÍVELNEK, SZÁRNYALNAK

A hitek, a vágyak magukban árvák
a part nem ível a szakadékon át
senki sem ismerné a harmóniát
ha a kulcsoló szándékot nem látnánk.

Építsünk a mélységek fölé hidat
kapcsoljuk össze a múlttal a jövőt
lánc vagy ölelés a hozzánk érkezőt
viszi magával, merre a vágy mutat.

Az emlékek egén - ha megidézlek
tüzet gyújtanak a messzeségek
s ívelnek, szárnyalnak a lengő hidak;

megalkottad - ami kell a magyarnak
tépelődések többé nem zaklatnak
meggyőződésed itt mindvégig kitart.

4.

A SZABADSÁG ZÁLOGA

Fölemelkedni - béklyónkat letépve
építeni egy új Magyarországot
győztes eszmékkal táguló világot
alkotásunkhoz hű népet remélve.

Megcsitul lassan a véres zivatar;
emberméltóságunk biztató tudás
közös hitünk a fölvilágosodás
idegen helyett szebben szól a magyar.

Műveltségünk a szabadság záloga
nemzetet nevelő győzelmes csoda
vele gazdagítjuk az újuló hazát;

ápoljuk ősi hagyományainkat
hirdetjük hírelő szándékainkat
építünk iskolát - Akadémiát.

5.

BÉKE CSAK ÚGY TEREM...

Modern Magyarország - álmaid hazája
szelíd szándékkal, művelt emberfőkkel
szabad világot alkotó erővel
fölvirágzik a Kárpát-medence tája.

Népünknek tisztítótűz a forradalom
- a tobzódó önkény mindig ostoba
megmentőknek tűnik - mégis mostoha
vívódó hazánknak halálos oltalom.

Áldozatok nélkül soha sincs győzelem;
a szomszéd népekkel béke csak úgy terem
míg egy a másiktól testvérpéldát nem vesz;

minden tragédiát magadra úgy vettél
hogy eszméidből semmit nem feledtél,
tudtad: „Magyarország nem volt, hanem lesz”.

UTÓHANG

Te töretlenül önmagad maradtál
az idők sodra már nem ragadhat el
hitedben, a szenvedély lázában
eszméid harca a lángoló jelen;
bárhogy alakult véráztatta sorsod
értékeidet időn túl is hordod.

Döblingben a föl villanó fegyver
hideg csattanását már nem is hallani
a kételkedők sunnyogó szavára
válaszként mi más lehetett mondani?
háborgó lelked azóta is tüzel
a lobogó láng mindnyájunknak üzen.

Lázadás, szerelem, becsület, erkölcs
kormányzott mindig - bármit cselekedtél
nemzetünk jövője, magad tisztessége
volt a törvényed, akármit is tettél;
megtisztított a forradalmi vihar
hát ezért lettél a „legnagyobb magyar”.

A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN...

A Kárpát-medencében
kinek, minek hihetünk igazán...?
annak, hogy az ártérben jó búza terem
hogy a sziklák mohos koponyája kopár
s aki mosolyog, biztosan visszavár
egy sápadt emléket, amely történelem;
s amikor hallgatunk
az már sötét folyam.

A Kárpát-medencében
mi vagyunk az ember-mérte idő
s mikorra kibogozzuk kétségeinket
talán el is felejtenek minket;
minden hívő, minden kétkedő
fejet hajt a végzet parancsának
- itt hazára lel az üldözött, a vándor
a bizalommal hozzánk érkező.

ÜZENET JÓZSEF ATTILÁNAK

- a költészet ünnepén -

Külvárosaid bennünk füstölögnek
virágot nyitnak a véres földnek
most a Mama nekünk tereget ruhát
eszméleted mibennünk költ csodát
a szépség koldusa nálunk kéreget
fiatal életek indultak el veled...
ha kiáltasz, a föld most is dübörög
a legszegényebbek bánata örök

plakátarcúak csapata jön feléd
hogy meghallgassa a kozmosz énekét
csőrömpölő szavad bensődből vezérelt
forradalmaidat tovább vívjuk érted
a nincsnek bennünk termett újra bokra
világunk mégsem hullt szét darabokra
emberség, magyarság csak-csak megadatott
boldogabb éneked dalolja a valót
a szép szó szerelme titkokat nyitott
új életet terem: ami van, ami volt.

FORRADALMUNK

- az 1956-os forradalomra emlékezve -

Ellened, ellenem - magunkért, magamért
mindenütt, mindinkább - mindig, mindenkiért
népemért, hazámért - a szabadságunkért
tettekkel áldozok - testvéreért, barátért;
lázítok, lázadok, követelek, kérek,
szenvedélyem lángja a lappangó méreg
vágyammal, hitemmel, szüntelen hirdetem,
hogy kiteljesedjen forrongó életem.

Rombol, újat teremt a vágy, a szerelem
sorsommal, sorsunkkal nem pörlekedhetem,
ember ellen soha, semmit sem akartam
se hazug, se vádló, véres zivatarban...
tegnapért, holnapért áldozom erőmet
életet teremtek - és nem temetőket;
a jót, az igazat hiszem és akarom
éltet, lázít, buzdít a forradalom.

KI VÉD MEG...?

Hívtak - vagy ők küldtek,
netán magadtól mentél,
szenvedélyed vágta
gödrös utad mentén

hogyan érkezhess majd
abba a hazába,
amelyből igazán
nem voltál kizárva

de vad szakadékok
buktak át utadon
nem tudtad, hol vár a
békesség, nyugalom,

fekete árnyékok
bénították lelked,
tudtad: igazadat
jó úton kerested

vijjogó sirályok
föltépték az eget,
jól hitted: az véd meg
aki nem vétkezett.

HITTEL, IGÉZETTEL

A múlt örvényein kusza képek
között már nincsenek épek
mind szakadt, elmosódott, törött
- kíváncsi szemedre gyász költözött
és jeges üvegszilánkjai a csöndnek
sziszegve zsörtölődnek
- tán már semmi sincs, ami örök...?
Hullonganak, lüktetnek a lehetőségek
félek
az aggodalom tanyát vert szívemben
mi lenne jó az elfogadott rendben...?
sejtelmesen pipálnak a hajnali ködök...

Pedig elkerülhetetlen a változás
egy-egy villó sejtés mind valami más
mint ami a tudat peremére szorult
- az engesztelő idő csak alkonyult
hogy holnap lángjával újra fölírhasssa
a győzelem jelét szívre, kőre, vasra
mert ádáz harcában szövetséget kötött
hittel, igézettel - s ami megválthat még
a tiszta szándék
nekünk még örök.

HŰSÉG

Testvérem

add meg mindenkorra a lehetőséget,
hogy utolsó vérig hűséges maradjak
a szépség igaz ígézetéhez
és a fuldokló, béna hazához
amelyet úgy fojtogat a végzet...
és csak a szelídség véd meg,
hogy meg ne tépjem árulóidat
és föl ne égessem a utolsó hidat,
amely átvihet a túlsó partra
- bár a hűség feketére marta
szándékaimat.

Hűség...hűség...

vak örömökbe fészkelte keserűség
lángoló Napba fulladó, derűs ég
emlékek, hitek árnyékcsapata
a vagy-ot a talán-t füstben fölmutatja,
a termő föld szaga, szelek simogatása
vonuló vadludak kiáltozása
az igaz társak kemény helyeslése
a tévedés görcse, a vádak kése
az elbotló ember halk panaszszava
- se virág, se dal, se táncballada
csak az egyszerűség nyílt ígérete
a tisztesség biztató ígérete
- anyám álmainak szárnyas csapata -
a beteljesülés, az egyetemes HAZA
a tűz, a fény, a csönd, a ragyogás
a hűségben nőtt óriás-varázs
mindig ad új erőt, hitet, szenvedélyt
hogy elúzhassa szívünkről az éjt.
És hűség...hűség...hűség.

ENGESZTELŐ VERS

- ÜZENET Csoóri Sándornak -

Túl a leskelők csapata mögött
- ha cipőd orrán megpihent a Hold
a koccanó kés hangjára riadva
hallhatod - a gyávák szava szólt,

halódó, bűnös világok között
Isten és testvérek színe előtt
a suta szavak vajon mit mormolnak.
- Te ismered még az öreg temetőt;

ott még olyan mécsesek égnek
melyek szenvedésből máglyát raktak,
a duruzsos szél fáradt muzsikája
reményt varázsol - a halottaknak,

mert

kormosan fuldoklik a hűség lángja
- akik cserélnek morált és hazát,
azt hiszik, a Tisza sebes vizén
átúszva újjászületnek - odaát;

a sandaságokon túl tavasz kél fel
az igazságot nem lehet eltemetni,
hiába készülnek díszes ravatalok
a halottasházba nem jött be senki

Te tudod: csak az él, az áldozhat
aki magához is hűséges maradt;
szíved hatalma velünk él tovább
megvédhet ez az utolsó pillanat.

SORS-SZONETTEK

I. BALLAG A VILÁG

Ezüst csönd ragyog a múltó idő felett
a gond árkait még átköti a remény
szemed parázs tüze acélosan kemény
mint aki már a biztos révbe érkezett

a múlás lappangó fénye még parázslík
ne hidd, a nyájas szépség majd újra virul
ölel a reménység - bár lassan alkonyul
az érett ragyogás biztatón bogárzik

aztán a csönd mögött a fölgyúlnak a fáklyák
- noha kételkedők talán nem is látják
mit kormoz be a füst, mit emészt el a láng

belepik szándékom a tajtékos habok
indulataim most rabok vagy szabadok
egykedvűen ballag mellettünk a világ.

II. MINDEN HATÁRON TÚL

Mind: ami volt, ami lesz - a forгатagban
akár makacs valóság, akár csak álom
a kiteljesedést sehol sem találok
semmilyen babonás, villó pillanatban.
mind: ami hit, ami vágy - a zengő ének
túlszáll jámbor sejtésen, hűvös szándékon

megadón leroskad puszta omladékon
- és csak ködöt pipálnak a messzeségek

talán a mindenség vagy a sívó semmi
ejtett rabul - már nem tudok visszamenni
hogyan összeöleljem életem-halálom

hittel hírelem, nem fordulhatok vissza
töpregek; a kín gondjaimat felissza
mert zeng az idő túl minden vak határon.

III. VIRÁGBA ÖLTÖZÖTT

A szálló idő törvények szabta rendjét
mindig tiszteltem - bár szívem föloldozta
s ahogy vágyam sodra a viharral hozta
szétroppantotta fenn feszülő keresztjét

de az évek mögött elfogytak az utak
a vak magány velem már önmagába tér
elcsitul minden láz, lassan kihűl a vér
lázás kincskereső többé már nem kutat

az árnyékok mind a semmibe zuhannak
elnémul harsos zengése a dalnak
választhatok remény és álmok között

félreteszek minden könnyű ígéretet
és megbocsájtom mindnek bár, ha vétkezett
hisz a mindenség már virágba öltözött.

IV. UTAS-CSILLAG

Álomlátások vagy fegyelmezett tudat
összekötnek - olykor meg elválasztanak
sziklává formáznak, gyönggyé porlasztanak
hogy tudjuk a tőlünk-hozzánk vivő utat

néha már az ismert csapásokon járunk
máskor magunk vágunk a sűrűben rendet
zenévé oldjuk föl a zsvajt, a csendet
akár ujjongunk vagy fojtogat a gyászunk

Fölnyílt előttem minden lehetőség
összetett valóság, szerény egyszerűség
boldogan élek, mert mindig úton vagyok

nem is gondolhatok arra, hogy megálljak
s biztos, befejező úticélt találjak
előttem az örök utas-csillag ragyog.

V. ÉL A HAZÁM

Ez itt a FÖLD, mely otthonom volt mindig
ez meg a FORRÁS, mely enyhítette szomjam
a biztatások, hogy mindig bátran mondjam
hitem igazát, mely elkísér a sírig

itt éltem át, amit szerelemnek mondunk
itt tapasztalom - az érzékeny türelem
önzetlen áldozat - ha társam ölelem
közös minden vágyunk, örömünk és gondunk

erkölcstörvényeim parancsolta munkám
bensőmből ösztönöz - akármennyi jut rám
a szépség szerelmét élem át, mint anyám

buzdító örömök - csöndes, büszke bánat
átszötte sorsomat - titkokat, csodákat
veletek, bennetek bizton él a HAZÁM.

VI. MENNI TOVÁBB

Fölnyíltam, reméltem, láttam, jöttem, hittem
vágyban és örömben, könnyben és mosolyban
munkában, fohászbán, vigasságban, torban
áldoztam, vállaltam, öleltem és vittem

gondom, reménységem, titkom és sejtésem
fohászom és vágyam - bizonytalanságom
gyöngeségem, harcom - bátor szárnyalásom
szikla-szilárdságom, gyötrető kétségem

együtt ez a sorsom; a meredek szélén
a semmi árnyait bizonyosnak vélvén
tépelődöm: ennek mindig így kell lenni...

hogyan magamhoz majd végképp elérkezem...?
már meg sem állhatok, csak ezt lehet tennem
könyörtelen parancs: menni, tovább menni.

a „MINDENSÉG FELÉ”
kötetből

A partok előtt

Gyakran csak épphogy botorkáltam
az értelem kusza útvesztőiben,
vagy elhagyottan, bukdosva tévelyegtem
a tudás tüskés rengetegekben,
tépett, sodort a zengő, zúgó ár
az ismeret forgó örvényein át,
hogyan nem láthattam védő partot, révet
és nem hallhattam szárnyas szimfóniát.

pedig a sejtés, a költészet hite
nem árult el sehol, semmiért, soha,
utak, örvények és elszabadult ár
űzött, mint démoni vágyak mámora;
mert hittem a jövőndő szent igazakat,
az adakozó szépséges sokat,
tudtam - a ködön túl mégis elérhetem
az otthont védő békés partokat.

Győzelmes csoda

A művészet mindig egyetemes volt
örök, csakis egy és oszthatatlan,
mikor lüktet a szó, lángol a kép,
szárnyal a zene szárnyán a dallam
elhessentjük a hétköznapok homályát,
nincs többé ámító esemény vagy bálvány,
az erkölcs, a jellem hódító erő
nem irtotta ki tizedelő járvány

.....
hűségünk őrtüze ki nem alszik soha,
a teremtő szépség győzelmes csoda.

Az emberség magasáig

Az órák arca már mind a földön fekszik,
hátuk nem mutat semmit a kíváncsiaknak,
akár néma, akár lüktet a szerkezet
nem állhatja útját a pillanatnak
- az idő könyörtelenül múlik.

Sorsunk arca ráncolódik, hámlik,
a belső zakatolás nem hallik sehol,
számlap és mutatók színjátéka nélkül
az idő most is csak emészt, lohol
- ki méri fel tetteink határát?

Népünk sorsa nem üres ingajárat,
rugóinkat tisztesség ereje feszíti,
kimérjük vágyaink ívét; tiszta hitünk
sorsunkat a végtelen felé röpíti
- az idők szárnyán, az emberség magasáig.

Költemény lettél

Emlékezel tán még...
bennem a szándék
mindig muzsika volt
napfény, tisztaság:
most a csönd havas
csúcsain avas
emlék-árnyakat
ringatnak a fák.

Emlékszel, tudom...
végig az úton
az árnyak mögött
te voltál a fény;
féltve vigyáztad
a gyökerek titkát
kibontottad a
virágok szirmát:
varázslatoddal
lettél költemény

Szabadság

Béklyók és lázadások harca
szabadság: véres, szent titok,
szándék, mely ösztönöz a sírig
fölold - de mindig visszafog.

Tudni, hogy örömed is szabad
felhőkbe emelni a lehetőséget,
lobogva oldani, összetörni
amit fölgújtott a fekete végzet.

Bátran túllépni lázas önmagadon
- szabad az út, mely hozzád vezet,
elsimítani akadozó hangod
mert fullad, elnémul ember-éneked.

Kétkedni, tudni a végzet útjait
szabadon szárnyalni, ha röptet a madár,
bízva várni a reménytelenekre
hisz a lélek fénye most is visszavár.

Akarat, szándék, vágy és villanás
ösztönöz, biztat, félve visszafog,
tüzes szél és selyempuha homok
bennem békít meg minden lázadót.

Eleven fáklya

Üzenet jött Kassáról, hogy jöjtek
mondandója van számomra a földnek
az emlékeknek, a fáknek, a víznek
- mert akik még töretlenül hisznek
bennünk - és a forduló időben
vallják, hiszik most is - elmenőben
hogyan akik már rög alatt pihennek
igaz dajkálói a hű értelemnek
s fölmutatják ember-arcuk mását
engedik, hogy társaim hívását
megcseréljem rég hallott igékre
és ne adjam senkinek se bérbe
anyám szép álmaiban született hitem,
minket ne sirasson többé senki sem;
- magányomat emlékre cserélem
lázadozik a szívem, a vérem
és üzenem barátoknak meg társnak
hű gyermeke vagyok a hazának,
szüntelenül ... most is ...
élő tüze vagyok a hazának.

Költemények prózában

Illyés Gyulára emlékezve

Szerepek

A bába a megszületett életet mutatja föl, a gyászhuszár a koporsót kíséri a sírhoz. - A rák csak az ollójával mutat előre, a pacsirta a felhőkből ereszkedik alá fészkére. - A cövek makacsul őrzi az állandóságot, a tavaszi szél kígyózó, lombtalan ágakat cibál. - Az öregasszony az esti tűznél a szeretetről dalol unokájának, az emlékezés érzelem-tüzeket gyűjt a hónapok terpeszkedő sötétségében.

Mindenki és minden vállalt, kiosztott és tanult szerepe szerint.

Nyugalom

Mikor a tények és a valóság rebbenései átölelik egymást sorsod szándék-sodrában: megnyugszol. Elfogadod, sőt el is hiszed, hogy a hó az fehér és hideg, a gyalázat pedig vörösen villog és feketén lángol. Mégis tudod, nyugalmad akkor lesz teljes, ha egyszer minden hó elolvad - és minden gyalázat lángja kihuny.

A kövek

Az állandóság hite, a hit keménysége - a bennfoglalás maradandósága. Őrzik az idők egy szeletét - változatlanul.

A teljeset a kő nem jelenítheti meg. Csak egy állapot szilárdságát. De azt aztán makacsul, mereven, hidegen.

- Ha a víz végigfut a köveken, azok mozdulatlanul megborzonganak. Ha a fény megvillan felületünkön, észrevétlenül összekocódnak.

És valahol megpattannak - hangtalanul.

Időfutamok

Az idő rebbenései megismerhetetlenek. Ígéretesek, ígézetesek, változatosak, elmosódók.

A gyermekkor szárnyaló, csengő nevetése kócos örömet, szabad futást jövendől. Az érett, kiteljesítő áradás a célba érkezés magabiztosságát, a fölismerés tengernyugalmát, a mégiscsak harmóniáját hirdeti. A pillogó fények árnyékserege pedig nem más, mint a *Miért nem úgy és miért nem addig* harsonásai. AZTÁN a térdre omló csönd, az *így kellett lenni, talán így akartam* ünnepélyes némasága.

Az idő sohasem fedí föl egészen az arcát.

Utak

Vezetnek, visznek, terelnek, irányítanak. Tőlük tudhatod: honnan és hová. Legtöbbször csak sejtet, hogy miért. Pedig az utak vallanak is. Ha megkérdesz, ha meghallgatod őket. Kezdetük a messzeség ködében kígyózik. Nem tudhatod: feléd hol, mikor indultak el. - A befejezés pedig legtöbbször megdöbbszent. A cél sokaknak érthetetlen és értelmetlen. Jobb, sőt legjobb, ha mindig útközben vagyunk. Hiszen akkor még változik, módosul, igazodhat minden.

A szívedből, a szívedhez, a szívedért.

Vágyakozás

A csillagokon túl újabb naprendszerek felé, a barlangok mélyén túl újabb tárnák felé - vágyakozol. A pezsdítő élet szólító zsongása, a révedező csönd haragos hallgatása ringatja vágyaidat. Jól emlékszel, hogy egyszer mire készültél - sorsod beteljesítése végett. De a hatalmasok, az irigyek, az álmodozók utadat állták. Mégis eljutottál a tények által kijelölt révbe.

A hunyorgó fényben már nincs több vágyakozásod.

Forr a katlan

Uram, teremtőm
mi következik még,
már nem működnek a fékek,
elszabadultak az indulatok,
látni vélnek az egykor vakok
- én meg szenvedélytől égek.

Uram, teremtőm
ami igaznak tetszett,
az most hazugság-örvény,
senki sem tudja a valót,
tisztelik a mosolyogva csalót
- az önámítás lenne a törvény?

Uram, teremtőm
aki rég jámbor volt
most ő is hatalomra tör,
erőszakkal, pénzzel, sunyítva
a lehetőség ajtaja már nyitva
hiszen kiborult a szemetesvödör.

Uram, teremtőm
a jó nép félve, sejlőn
tehetetlenül áll a vad viharban,
vigyáz a múltak féltett örökére,
lobog a tűz, az ős-bizalom fénye
és morogva forr a zuborgó katlan.

A mindenség felé

Tudhatnád - itt az ideje már
a töredezett hogy-is-volt csak
széthullt cserepeit fölszedni
az idő hamujából, holnap
hiába matatod - a sárba
belevegyült szilánkok, roncsok
fényvesztett üzenetét. Árva
napra kényszerített vakondok
módján kerengünk botorkálva.

Tudhatnád - az ember szabta térben
szabad vagy - mégsem tiéd az érdem
hogy a gondolatnak nincs határa,
a korlátok közt vergődő világra
új törvényeket kényszerít az ember,
- keményebb, ridegebb lett az élet
jól teszed, ha elszántan véded
a szépségeket, a harmóniát
s az alkotással épülő hazát
hogy amit formált a történelem
megvédje az érett értelem.

Eljött bizony az ideje már
hogy végre menjünk a fényre:
s forduljunk a mindenség felé
és találjunk rá az emberségre!

Egyszer még...

Mostanában egyre gyakrabban
visszatérek a régi csillagokhoz,
anyám, barátok, hűséges szeretők
emléke tündér-valóságot hordoz
s én földézem, amit ki-ki átélt
a füledt magányt, az otthontalanságot
az eltékozolt legdrágább hazát
a biztatást, a jajszót, meg az átkot
az árnyakon túlnövő hitünket
ahogy vergődő szívünk dobog
és megnémulnak az alkonyati szélben
a megcsalatottak és a boldogok.

Mostanában - alig emlékszem már
a megsápadó régi csillagokra
a barátok, a hűséges szeretők
emlék-arcán látott mosolyokra
és megidézem azt a gyilkos harcot
amit a hazátlanság hordozott,
hinni igyekeztem dús ígéreteket
amit az érkező nekem sose hozott,
mégis sejtem: árva kincsem titka
a szívszorító harcban ott lobog
és hirdeti minden didergő testvérnek,
leszünk mi még egyszer boldogok.

Mi lesz velünk?

Az árnyékok egymásra hullnak
a régi is kell még az újnak

kétségeink megborzongatnak
nem állunk őrt az omló falaknak

javaslataink dörömbölnek
a sár is kell még a földnek

a valóság megigazít ...
minden néma mond valamit

az igazak félve-félnek
s üzennek a messzeségnek

aki itt van - ott sose lesz
a csöndre rázuhan a nesz

s nem tudom majd, mi lesz velünk
így múlik el az életünk ...?

Ígéretes nyár

Várd csak, várd:

 megjön még újra a nyár is
 álmok is, vágy is
elibéd tornyozzák a szép szavak sugármosolyát;
 akár szeretteidet
 akár a hazát
 készülnek ígéretekkel engesztelni újra,
 a füstöt tüzes szél fújja
 és mi csak várjuk, várjuk a csodát.

Hidd csak, hidd:

 az igazak sohase várták
 hogy sorsukat díszítsék pálmák;
 szakadékok és sziklák között
 mégiscsak előre jutunk,
 gyanakvással árnyékolt utunk
 fölött dögkeselyűk csapata körözött.

Védd csak, védd:

 érleli újra a nyár is
 balgaság a hited? - máris
kösd és hozd, ami csak kirí a tülekedésből;
 csak társaiddal éred el hazádat,
 megvédenek, ha gyilkos ármány támad;
 - ím a bukdosó árnyékok mögött
 szívedbe bizonyosság költözött -
 és tüzével tanúsításra vár
 a nyár,
 a lobogó, ígéretes nyár.

Fohász

MI ATYÁNK ...

aki dúló sorsunkat vigyázod
adj nekünk méltó szabadságot
megkínzott magyaroknak;
adj erőt
útvonalát állni a viharoknak
hogy az áldozat elnyerje jutalmát
és népünk megtarthassa hatalmát
a Kárpát-medencében.

MI ATYÁNK

hívó lélekkel vigyázzuk
és oltalmazzuk hazánk és házukat
mely a tisztesség erős bástyája;
adj hitet
hogy így érvünk újra Európába
amely évezredek óta otthonunk
tisztá emberként élni csak így tudunk
ahogy Te vezettél minket.

MI ATYÁNK

engedd győzni újra az igazságot,
hogy igazítsuk újra a világot
a jó és a szép útvonalába;
hadd győzzön az ármányok ellen
a szeretetet sugárzó szellem
és töltsse el lelkünket a béke,
mely az igaz magyarok menedéke.

(2003. december)

a „MEGVÁLTÓ REMÉNYEK”

kötetből

NYOLCSOROSOK

Aki a szépet... Falusi voltam; fésületlen álmok
kócolták poros félszepségemet,
fűzizegéstől, vízsuhogástól
tanultam egykor tiszta éneket

és igazat; lelkemből lelkedzett
a tisztesség, a nyíltan emberi,
nem kísértheti rágalom ármánya
azt, aki a szépet szívből szereti.
.....

Bezártan A valóság porfelhői fölött
a képzelet ölyvei köröznek,
széthintik a fényt az árnyékokra
üzenetet küldenek a földnek...

cseréld el a vágyakat hitekre
ne keress fényt a fekete sárban,
emberséged ájult mélyben pihen
némaságra ítélve - bezártan.
.....

Közöny A jégcsapok fehér merevsége
sziklaridegség, kígyósziszegés;
az emberek embertelensége
mulandó múlásnak most is kevés

Nincs testvérem, társaim elhagytak
A jövődöm kormos ködöt szítál,
Jóakaratom zsibbadt tetszhalott
Szívemben csak a csönd muzsikál.

Mindig újabb

Mikor, miért - és hogyan, minek
elmondhatom majd mindenkinek,
muzsikálnak a metsző szelek
és csodálkoznak az emberek;

anyám áldozatos sorsa
emlékeivel is tanít,
szelíd jósága vígasztal
mindig mond újabb valamit.

.....

A régi úton

Talán nem is fontos, hogy mit
csak hajtogatod szüntelenül,
a gyászbeszéd után most is
a decemberi szél hegedül;

Az emlékek ormai fölött
most is égnek a régi csillagok,
nem tévedtem el az árnyékok közt
most is a régi úton ballagok.

.....

Megvígasztal

Az éjszakában futó fekete vonatok
kerekei sírva megfehérednek,
színt vált a valósággal az álom
biztatást dübög az embereknek:

Hitted-e az álmok ígért igazát?
a fákra vért festett a hajnal
a lehetőség igéző fényével
rád mosolyog - és megvígasztal.

A FORRADALOM ÖRÖKSÉGE

- Az 1956-os magyar forradalomra emlékezve -

Ötvenhat eleven szabadság-szelleme
a Kárpát-medencében töretlen lobog.
véres árnyakat tornyoznak előttünk
az egykor elesett ifjú magyarok;
még ma is kopog a géppuska-sorozat
amit a gyilkos megszállók zúdítottak,
nehogy föltámadjon az elpusztult sereg
vagy megszólaljanak a néma halottak.

Ötvenhat eleven szabadság-szelleme
és függetlenségünk vágya harcba hívott,
nem tudjuk tovább tétlen elviselni
az elnyomást, a sok gyalázatos szitkot;
büszkén őriztük még Rákóczi, negyvennyolc
szabadságért vívó lelki örökségét,
a forradalmi múlt példaadó harcát
az áldozatokat, az engesztelő békét.

Európa és a nagyvilág csak ámult,
talán sajnálták is a sok-sok halottat
és a megrettent menekülők hadát
kik a halál elől félve elfutottak.

Most, hogy elmúlt azóta ötven év
tudjuk, az áldozat nem volt hiába,
szabad, független népünk serege
emelt fejjel tért meg Európába;
építkezünk testben és lélekben
szívünk, lelkünk fényesen ragyog,
fölmutattuk a vén Európának
ím a forradalmi szabad magyarok.

FÉLTŐ FOHÁSZ

Az IDŐ

- a múlás percei - az évek
remények - tornyos messzeségek
közösség - halkuló magány
- rebben a héjzárny,
aztán csilingel a csönd.
- Majd változott, váltott az élet;
ha hitetlenkedsz is, hiába kérded
hogyan miért így? Minek és merre
tartunk? - Jövő szeptemberre
másfajta gyümölcs érik a fákon,
- vagy a meggömbült, kopaszodó ágon
csak a ködös jövő reménye marad,
s a zsibbadt, tétova pillanat
figyelmeztet: változott az élet
s ha az újat te még nem kéred,
egyedül maradsz. -

Ha nem - hát kevesen leszünk.

A fáradt öregek

léptei tompán kongnak a köveken;
új életforma; - erkölcs, gondolat
nem ér annyit, mint régen - oly sokat:
az Új átformálta a világot,
elhervasztja mind a viruló virágot,
és az ember fáradtan néz előre
az új életet megadón pártoló földre
és emelkedik előtted ismét új halom:
pénz... rang... erő... hatalom.

Hát így...

És a jövő tudatos nemzedéke
inkább a földre néz, mint az égre,
mert ami itt van az teljes valóság
az ég messze van... megígért jószág

- sőt, mi a különbség jó és rossz között
hozzánk már annyi ígéret költözött,
amiből végül nem lett semmi
s már nem tudod, merre kell menni,
hogy magadhoz - magunkhoz hazaérj;
mert már az sincs igazán, hogy HAZA
ahol béke, szépség, igazság honol,
a lehetőség már nagymessze lohol
tőled, tőlünk -- és az emberek
mint a háborgó, hullámozó tengerek
ígérik odaát a jobb, szebb partokat
- ahova nem látsz és nem érsz soha már
és nem hallják most sem féltő fohászatot.

ANTAGONIZMUSOK

Volt; - vak sorsát követve
meghalt, - még életében
elnémult minden szava
süket; hiába kérdem.
Minden fonákra fordul
a való önnön torza,
az árnyék halk fényre vált
a fény halálát hordja.

2.
A szép is csúffá válhat,
a csúf is megszépülhet,
a jó bitangba mehet,
a rossz nemeset szülhet.

A mocskos tisztulva él,
a tiszta mocskolódik,
álorcájuk mind lehull,
már látjuk a valódit.

ÚJ ÉRDEKSZÖVETSÉG

Az elgördülő, vágató időben
újra csak kérdezem: ki a magyar?
aki elhullt, akit elvert a jég
vagy a néppusztító vérzivatar...

Él-e még a Kárpát-medencében
a Hunyadiak testvérszeretete,
vagy csak az érdekek hozsannáit
tudja a sohasincs-többé éneke.

Leigázóink ismét elárulnak
más szív, más szó most az uralom,
hódítóink rajtunk gazdagodnak
akár tiltakozom, akár akarom.

Kassa vagy Kolozsvár, Eszék vagy Bácska
otthonain motyog elfúló fohással
ezer harcos, megcsúfolt esztendőnk
megtizedelt árva magyarsággal.

Én meg tépelődöm. Egy újabb évezred
szláv, angol, latin vagy germán szövetség
bizonygatja: nem is ez a fontos,
mert Európa él - új érdekszövetség.

.....

2006. július

CSELEKVŐ IGAZAK

Ámuló szemmel, táruló szívvel kérdem:
Hol tartunk ma? - Tompán dübörgő vérem
lobogva kérdezi: mi lesz így velünk?
Sokat botladozó útkeresésünkben
silányul, pusztul széteső nemzetünk;
fojtogat a görbe utak szálló pora
az érvényesülés tikkasztó mámora
mert a megtévesztést igaznak mutatják,
az igazságot - - ócskapiacra adják,
igaz emberség már alig található
süllyed a törött meglékelt hajó,
eltorzult már a szépen szóló ének
és bemocskolódtak a tiszta messzeségek.

Könnyező szemmel, szorongó szívvel kérdem:
hová jutunk? - már nem hajlik a térdem,
de még könnyebb a hegynek fölfele menni,
szétforgácsolódott már minden.-- Semmi
nem könnyebb, mint mutogatni másra
és mindig várni újabb messiásra.
Pedig minket csak az áldozat ment meg,
ellentmondani büszkén a félelemnek
hadd szóljon újra szépen minden ének,
tisztuljanak meg a bemocskolt szépségek,
küzdjünk tovább! Eddig sem volt hiába
ne fulladjunk bele a tegnapha és a mába,
szóljanak igazat a kimondott szavak,
és váltsanak meg minket a cselekvő igazak!

2007.01..09.

OKTÓBER 23.

Legyen ez a nap a megbocsájtás napja;
a megbékülése - a fölemelkedés
a nemzet föleszmélése - holnapra
hitünk szelíd fénye nem lesz majd kevés?

Mondd:

mit kell megbocsájtanom? mit és kinek?
a megaláztatásokat, a vak halált?
- az én emberségemet majd elhiszitek?
- magyarságom most már hazatalált?

Hátrakötött kézzel, arccal lenn a sárban
a mi történelmünk mit vár - és kitől?
a halottakhoz kulcs nem illik a zárba,
jövők nem éled föl véres semmitől!

Van erőm most is megbocsájtani,
a ti halálotok fekete kenyerem,
hadd éljen népünk biztató jövője,
sós könnyeteket most is lenyelem!

MEGVÁLTÓ REMÉNYEK

A szépet nem hitelesíti
ha rejtőztetjük a rútat,
a szabadság akkor is erény
ha olykor börtönbe juttat.

Cserélni szürkeséget fényre
harc a megigazulásért,
boldog, aki az örvény fölött
a biztos túlpartra átért.

Az idők harangja hirdeti
a megváltás új lehetőségét,
de kidobolja-e lázas szívünk
a holnapok megváltó reményét?

LÁZADÓ SZÉPSÉGEK

Berzsenyire emlékezve

Háromszáz esztendő tornyos távolából
jöttél csuda-dolgot látni a világból
varázsolni álmokat,
föltámadó lelked szépségeket teremt
nemzeti virtussal bátor szóolás kellett
elűzni a gondokat.

Pannóniát adta sorsod rendelése
itt lázadt, itt békélt szenvedélyed vére
igazságért küzdeni
látomásod égi álmokba merülve
bánatos emberként hazamenekülve
tudtad békéd meglelni.

Örömök és vádak lassan elenyésztek,
csonka darabokból lettek tűzegészek
szépségek sorakoztak;
hogyha olykor szóltál, tengerek áradtak,
a lobogó lángok magukra maradtak
szüntelen parázslottak.

Zengő szavaiddal ma is muzsikálunk
védelmező hitünk bonthatatlan várunk,
a szép ujjongva lázad:
harangos magányod megbékélt dalodban,
engesztelt igazad tüzes ritmusodban,
s meglelted hazádat.

ITT ÉS ODAÁT

Biztosan tudom
végső utamról egyszer még visszajövök,
emlékeitek
és álmaitok törött ajtaján bedörömbölök
s megkérdem majd
annakidején miért így cselekedtetek
talán a kényszer
vagy a durva erőszak játszott veletek;
mert hát a nemzet
a szülőföld nem áru s el nem adható
nem kék lidércfény
és nem ámulatkeltő szép muzsikaszó;
a nemzet éltető, egyesített erő
amely emberségből jót, szépet terem,
kiteljesíti vívódó világunkat
- varázsereje emberi értelem
az igazító és igazodó élet
bennünk egyesíti a harmóniát,
amely emberivé formálja életünket
vívódó sorsunkban
itt.....és odaát...

LÁZAS MINDENSÉG

A vad örvény szélén
a fehérlő habok
hirdetik kevélyen
hogy egyedül
vagyok...
senki sincs, akinek
vígasztaló szava
valami békítőt
mégiscsak
mondana...
egyre erősödik
az áramló sodrás
nincs senki, akinek
szava szelíd oldás
vagy békítés lenne...
A suhogó árban
történelem terem
a ragadós sárban
és mocsok, fürtelem.
Piszkos a beszéd is
szépítgető szózat
föl-fölhangzik mégis.
Az érdek-emberek
mégiscsak kiállnak
dícsérik a múltást
tegnapnak és mának;
pedig most igazán
cselekedni kéne

mert ez a csöndesség
látszólagos béke;
mutatni kellene
a járható utat
szabadság és szépség
engesztelő tudat;
az igaz életet
tisztesség mutatja,
a jövő sorsának
igazát ez adja.
Változik az élet
mindig is változott
de régen a váltás
kissé jobbat hozott,
most fekete felhők
borítják az eget
kopogó jégverés
dúlja a lelkeket;
még a természet is
dermesztőn mostoha
mikor vigasztal meg
békéltető csoda;
vívódunk, szenvedünk
mégis hiszünk abban,
emberek maradunk
véres zivatarban;
lelkünk örtüzein
fényes fákllyák égnek
s békét hirdetnek a
lázás mindenségnek

VELÜNK LEHETSZ

Igen - ez most már mindig így lesz,
másképp nem is lehet...
a vágy, a remény, a hit
a megváltó béke
kiteljesíti az életedet.
Hiába fagyok, szelíd harangszó
véres háborúk rémemlékei
sorsod vak kútjába zuhantak
minden gonoszság rémes tettei;
belső harcok, vigasz megértés
- mögötted hiába fenyeget a zsarnok,
segítünk szívvel kimunkálni
ami jót és igazat akartok;
egyek lehetünk valamennyien
a jószándék tetteink vezére
madár és földi rög - a beteljesülés
sorsunkat betöltő messiási béke.

NEM VOLT HIÁBA

Emlékezz

mikor még együtt lobogtunk
a szabadságunkért lelkesedve
és bátran hittük, hogy az ember
jóra és szépre van teremtve;

Emlékezz

mikor még sután, botladozva
az árny gödrein arcra bukva
fölemeltük sorsunk fölé a szépet
csonka napjainkból a reménységet;

Emlékezz

végül semmi sem volt hiába,
átmentettük a lángoló mába
a jövőt formáló nemzedéknek
örökségül a teljességet;

Emlékezz

biztosan lesznek majd mások
később is, akik szenvedélyesen
hiszik és élük majd őszintén
a szabadságot!

FÖLFÉNYLŐ HITTEL

Nekünk a tilalmak arra valók
hogy összekössenek minket,
magányunk zengő csöndje segít
megtalálni testvéreinket,
az ezüst idő halk suhanása
tüzeket tápláló jelen,
a pillanat gyémánt pattanása
magába forduló történelem.

Nekünk az emlékek arra valók
hogy megengeszteljenek minket,
kemény kézfogások szelíd üzenete
fölmelegíti szíveinket
ha a lelkiismeret szálas erdején
halk szél hidegen füttyörész,
tudjuk, hogy hitünk sziklái előtt
most is megtorpan a goromba vész.

Nekünk a semmi is bizonyosság
a csakazértis égő üzenet
hallottuk az üveg-sikoltást
s a melengető dajkaéneket;
nekünk az ember népek lobogója
akinek vágya csillagot nevel
s a zúgó századokon átragyogva
fölfénylő hittel most is énekel.

NEKÜNK MÉG ÖRÖK

A múlt örvényein kusza képek
között már nincsenek épek
mind szakadt, elmosódott, törött
- kíváncsi szemedre gyász költözött
és jeges üvegszilánkjai a csöndnek
sziszegve zsörtölődnek
- tán már semmi sincs, ami örök?
Hullonganak, lüktetnek a lehetőségek
félek
az aggodalom tanyát vert szívemben,
nincs harmónia a vállalt értékrendben
sejtelmesen pipálnak a hajnali ködök...

.....

Pedig elkerülhetetlen a változás
egy-egy villó sejtés mind valami más
mint ami a tudat peremére szorult
- az engesztelő idő csak alkonyult
hogy holnap lángjával újra fölírhasssa
a győzelem jelét szívre, kőre, vasra
mert ádáz harcában szövetséget kötött
hittel, ígérettel - s ami megválthat rég
a tiszta szándék
nekünk még örök.

SZEMBE FÚJ

Erzsikémnek, fiaimnak

A megtett utak összefutnak bennem,
az elért célok megváltó csodák,
a fölbukkanó döccenők mosolya
vígasztaló - - édes mostohánk.
Csak annyi igaz bennem, hogy vergődtem
inaszakadtig - - veletek, értetek
rám pazarolták minden ígéletük
a lelkemben küzdő lázas szelleme
mert tudták: az utak bennem érnek
véget - és velem futnak majd tovább,
hogy küldetésem szárnyaló szelleme
megszóltasson minden orgonát;
mert csak építő tettek ritmusára
éled föl bennem az igaz - emberi
a rólad - - érted zengő dallamára
kap értelmet a semmi - - valami
hogy majd ha egyszer kilépek a körből
a fény és a lomha árnyék összebúj,
fölmutathatom, amit cselekedtem
igaz emberi volt, elkerülhetetlen
mert a metsző szél még mindig szemembe fúj!

2007. február 16.

NEM KÉRDEZEL

Amikor volt és van
miért nincsen...?
neszező vágy matat
a kilincsen;

az esetlegesség
csak ígétet -
a mindent semmire
elcseréled;

ami előtted volt
láz és látszat
csak a kormozó csönd
száll utánad...

amikor a van és lesz
körülölel
már mindent megértesz
s nem kérdezel.

MAGÁNY

A magány
fekete árnya hány
elődöm útját láthatatlanná tette
- és a Mindent semmibe vette
hogy az életet elrejtőztesse
kései útjaimon;
itt már nincs testvér, rokon
aki a pusztítást elfelejtse
és a lelkét kitarja elétek...
félek... nagyon félek...
mert már nem maradt több bátorságom
sem engesztelésem, sem lázas magányom,
az árvaság mindnyájunk sorsa lett
lehullt minden béklyó és bilincs
a sikoltás meg muzsikálni kezdett.

Ó a magány
véres, zsibbasztó valóság
a főlemelő hit meg a jóság
megméri küldetésem - bízvást
és amit a tüzes vágy itt lát
szinte hiszekegy - és egyre megy
ki járt előttem
és ki ismeri útjaim titkát.

Ti tudátok talán? Nem, nem
megül a kormos félelem
és nem cserél senki sem velem
sem a halódó élet
sem a szerelem.

2005. október

HALANDÓ EMBER

Ember - halandó élet és magyar
égő napfény - halál és zivatar
sötét végzet - meg fölemelkedés
a zúgó sokból - a szelíd kevés
történelem - és teremtő jelen
állandóság - végzet és félelem
bölcességek - hiábavalóság
szurok-sötétség - mosolygó jószág
olcsó gonoszság - fölfénylő szépség
iramló örvény - gazdag merészség
életteljesség - hátráló halál
az elmúlásban - vigaszt nem talál,
örök folyamat - dús élettenger
magyar és sors és halandó ember.

a „FEKETE LADIK”
kötetből

Útmutató fáklya

Csörögnek a csönd szürke jégcsapjai,
Ez a béke már senkinek se béke,
A belenyugvás nyálas-zöld békátó,
A megalkuvók vén egykedvősége.

Aztán vacog a didergő magány,
És rátérdel a csönd a bénaságra,
Majd fohász lobban túl a sötétségen,
És világít az útmutató fáklya.

Örökre mostoha

Azt mondják:
A bolondok nem tudnak sírni,
Szemükből kipergett mind a könny,
Villog a szándékok forgácsa
És mindent bekormoz a közöny.

Csörömpöl a tört egykedvőség,
Hidegen süvít a vak magány,
Nem tudnak szárnyalni szabadon
Összetört már valamennyi szárny.

Azt mondják:
A bolondok nem tudnak sírni,
Nevetésük fölperzselt határ
Csak egyetlen intésre várnak,
Mikor jön a fekete batár...

Száll a szél és vacog a tudat,
Magányos nem leszek én soha,
A könny nélkül élő bolondok
Sorsa már örökre mostoha.

Nem menekülhetsz

A tények konok bilincse fogva tart,
Kígyózik a folyó és omlik a part

Megfordul a világ megszokott rendje,
Igaznak hisszük, ha nem is az lenne;

Mert mit is tettünk azért, hogy más legyen,
Amit milliók felgyúrtak a hegyen

Lesz-e szavad a szépet szomjazóknak,
Föltámadnak-e szavadra a holtak;

Ismersz e bármi olyan varázslatot
Ami embertől emberhez áthatott?

Tudd meg:

Nem menekülhetsz többé soha máshoz,
Csak néped új, felismert igazához.

Minden lobogás

A kövek közt a virágok mind megfeketedtek,
Az álmok ízei a számban megkövesedtek;

Ájult hitemre rátérdelt a megszokás, a törvény,
Várnál, de elsodor a habosan zuhogó örvény;

Kiáltanál, hogy megoszthasd sovány örököd mással,
Futnál hogy megbékélj a fekete mozdulatlansággal;

Bizonyos már, hogy az időt nem fogja vissza semmi,
Siklik a tér, nem lehet, csak előre menni,

Mozdulataidat az ész és indulat még rendbe fogja,
Vágyaidat a szíved híven visszadobolja,

Hiszen már látod, hogy emberek szabta emberséged,
Másokkal mér és másokkal azonosít régen,

A láthatatlan csillag pályája neked is törvény,
Amit nem bont meg ember alkotta önkény,

Minden lobogás úgy adja vissza fényét,
Ha a mindenséghez emeli fázós reményét.

Elkötelezettség

A völgyből senki sem fog már visszahívni,
Szívemre senki sem pólyál csöndet,
Akit a közösség kése megbélyegzett,
Nem békítheti meg az anyaföldet;
Nekem nem maradhatott más törvényem
Csak, amit rendelt népem sorsa,
Szívemben döngő fekete dobolás
Az eleve elrendelést ostorozza;
Nincs más igazam csak a cselekvés,
Tisztességemre mosollyal felelsz rég,
Ha láng-szenvedélyem szárnyára vesz majd
Megszelídít -- az elkötelezettség.

Fölmutattad az igazságot

Járom az emlékek messzi mezőit
S odvas udvarok mélyén botladozom,
Az egykor féltett lázadó reményem
Árnyékait rendre mind visszahozom.

Még nem csordult ki ajkadon a vér,
- idejében szólok: mondj igazat,
csak akkor győzhetsz a sebző magányon
ha a tévedőkhöz szólnod még szabad.

Fölmutattad az igazságot bátran,
Pedig a többiek mind csodálkoztak,
Tudtad: az igazság győztes élet
A leplezések mind, mind halottak.

Pihés messzeség

Bizakodásom két mosoly között
Fekete sziklákba ütközött;

Lábamnál véres forrás fakadt
És görgette a fuldokló szavakat;

Zúgott, dübörgött a vörös ár,
míg a partjára leszállt a madár,

csőrében szikrázó Hold aranyával
szárnyai alatt a vihar dalával

és a lángolás lágy dallá fakadt
s megkönnyeztette a csillagokat

a csönd lombjában hullámszik az ég
és száll veled a pihés messzeség.

Nem gátolja semmi

Fények és árnyékok egybezuhogása
A körülöttem örvénylő idő...
A visszafutókkal együtt érkeztem meg,
Így lettem én a későn érkező.

Vén Európa - Te úgy szeretted engem
Hogy semmikor sehogyse szeretted...
Úgy adtál, mintha csak adtál volna
És úgy vettél, hogy sehogyse vettél.

A tar ágakat kamasz szél borzolja,
Elkéstél - pedig tavasz akar lenni,
A múltó időt te sem tarthatod föl,
A változást már nem gátolja semmi.

Ne feledd...

A másikat --- soha ne feledd;
Csontod nyilallása tüzes tajték,
Konok szavad védelmező hajlék,
A másikat --- soha ne feledd.

A másikat --- meg ne tagadd;
Vak örvények fekete habja
Kétségeidet kitakarja,
A másikat --- meg ne tagadd.

A másikat --- fogadd testvérednek;
Osztakozz vele életre-halálra
A szárnyas holnapra, a bukdosó mára,
A másikat --- fogadd testvérednek.

A másikat --- soha ne feledd;
Az élet a folyamat bizonyossága,
Zeng az idő ezüst harsonája...
A másikat --- soha ne feledd!

Kincskeresők

Visszanézvén
A falum csupa üszök
De még izzik az emlékek parazsa,
Már korom ült a házra, fára, rétre
És elnémult a Hernád zúgó szava
Mint egykor Pompei - szívem most is őrzi
Minden út, minden kő, minden kerítés

Emlékét, ahogy nyújtózik a fényre
Akár a szülő asszony, - akár temetés
Az eszméléstől az igazodásig
Magyar, Szlovák, Ruszin vagy éppen Germán
Egyformán süt a Nap, vagy csillog a víz
És bukdos az árny a Kárpátok ormán.

Visszanézvén
Látom, a pernye alatt
Izzik a parázs; biztat a pillanat,
Elővillan a gyermekkori varázs
És a temető fölé emelkedve
Újra csak szárnyal a régi szerelem,
Kedvesem, gyermekek, hú barátaim
Maradjatok meg majd mindvégig velem;
Hadd legyen élő hitem, makacs erőm
Fölszítani még - ha sír is - a tüzet,
Sorsommal, szavaimmal továbbadni
Mit a rokkant múlt mindnyájunknak üzent.

Hogy fölszabadítson...

Úgy ahogy egykor tőled láttam,
Nekifeszítsem görbe hátam
A csöndnek - és nem szólok. Minek,
Mit is mondhatnék, hogyan és kinek
Magyarázsam vagy mondjam, kiáltsam...
Ez a sorsom
Zálogom - hitem a társam
Hogy mindannyiunkat fölemeljem,

Hogy a csöndet fölénekeljem;
Ritkuló csontjaim tartanak még
S együtt mozgatnak, mint az eszmék,
A láz, a szenvedély, a vágyak;
Mozdulatlanok a gyors csapású szárnyak,
Még várnom kell, amit ígértek rég,
Hogy fölnyíljon a kék végtelenség
És bátran nekiszabadulhassak végre
Jelet írni a kormosodó égre...
- de addig, ahogy egykor tőled láttam,
féken tartom szállni vágyó szárnyam,
mert az idő még nem érkezett el,
hogy fölszabadítson igéző énekemmel.

A költészet

A költészet az egyetlen varázslat
Amely eszméltet és kijózanít,
Megtanít, hogy találhatsz magadra
És hogyan oszthatsz meg mással valamit.

A költészet az egyetlen bizonyosság
Amely léteddel azonosít,
Visszafordít fonák hiedelmeket
És a vágy béklyóitól megszabadít.

A költészet az egyetlen eszköz
Amelyre nem tapad a gyűlölet vére;
Megtanít olyan köznapi csodákra
Mint a szabadság, a lázadás, a béke.

VERSFORDÍTÁSOK

Salvatore Quasimodo

A FÜZFÁK LOMBJA ALATT

/1947/

Hát hogy tudtunk volna énekelni
eltipró zsarnokkal a szívünk fölött,
a tereken elhagyott halottak között,
akik jégkemény fűvön heverték
a gyerekek
bárány szelídségű panasza mellett,
és az édesanya
jajszava hallatán, aki megy, hogy találkozzék
a távíró oszlopán keresztre feszített fiával?

A fűzfák lombja alatt - vágyó reménységben
citeráink is fel voltak függesztve
és könnyedén lebegtek a szomorú szélben.

Salvatore Quasimodo

A KATONÁK ÉJSZAKA SÍRNAK

Sem a kereszt, sem a gyermeksereg,
sem a Golgota kalapácsa, sem az angyali
emlékezet nem tudta a háborút elpusztítani.

A katonák éjszaka sírnak
haláluk előtt, pedig erősek, s térdre esnek,
ismert szavakat mormolnak, amit
életük katonáskodása idején tanultak.
Ím a szeretőknek, a katonáknak
és a névteleneknek könnyei zuhognak.

Salvatore Quasimodo

MORZSÁNYI IDŐ

Vöröslik a narancs a kertben
észrevétlenül,
ahogy az idő leng el
a vékony narancskérgen,
a malom kereke döccen
a vízzel áradó özönben,
de forog tovább,
és összefon egy percet
az elmúlt perccel
vagy a jövővel. Másféle az idő
a gyümölcsök forгатagán,
a hajlíthatatlan testen
visszaverődik a halál,
lesiklik kicsavarodva,
s markolatával
a szellemben fogódzva írja
egy élet próbáját.

Salvatore Quasimodo

ELÉGIA

Mint fagyos küldönce az éjszakának,
csillogón visszatértél a félig lerombolt
házak erkélyeihez, megvilágítani
az ismeretlen sírokat --- és a füstölgő föld
elhagyott roncsait. Itt pihen
az álmunk. Te meg magányosan észak felé
fordulsz, ahol minden fénytelenül
omlik a halálba -- de te ellenállsz.

Salvatore Quasimodo

A FAL

Szemben veled falat emelnek
csendben -- sziklából, mészkőből, gyűlöletből,
s naponta a legmagasabb övezetekből
egy függőönt bocsátanak alá. A kőművesek
mind egyformák, kicsik sötét tekintetűek
és gonoszak. A falra felróják
törvényeiket a világ kötelességeiről,
és ha az eső lemossa szavaikat,
újra felírják, még pontosabb arányok szerint
kimérve őket. --- Olykor valaki lezuhan
az állványról, de tüstént egy másik
fut a helyére. Kék munkaruhát nem öltenek fel,
és célzatosan zsargont beszélnek.
Magas a sziklafal, de
most a gerendák nyílásaiba bekúsznak
a férgek, s skorpiók, s elhajlanak a fekete füvek.
A komor falak meredeken kikerülik
az egyetlen horizonton átfutó föld
délköreit, s az ég magasra emeli sátrát.
Onnan, a védőfalon túlról
nem várhatsz már kegyelmet csak ármányt.

Salvatore Quasimodo

NEM VESZÍTETTEM SEMMIT

Még itt vagyok; könnyen kering a Nap
vállam körül, mint egy sólyom -- és a Föld
a te hangodban ismétli hangomat,
s a villanó idő újra moccan
a szemedben, ahol a fény lánggra lobban.
Nem veszítettem semmit.
Csak az veszít, aki elúszik távol
az égbolt ragyogó rajzolatából
az álmok útján halk rebbenésekkel,
egy áradattal
mely tele van úszó levelekkel.

Vittorio Sereni

A KÖZTÁRSASÁG

Az öreg fa még fölpillant a csúcs felé
és elrendezi a lobogást a szélben.
A hőség villámai, a sejtések,
a látszatok talán megtestesülnek
a belső télidőben.
De senki
semmit nem tud róla.

/1946 június/

Vittorio Sereni

HAJNALI UTAZÁS

Hány év, hónap, hány évszak
nyüzsög forogva egy éjszakában;
a lépésekés kondulások éjjelén.
Hogy elámítson engem, oly lomha a fény.
Az álarcos köpeny - - - Isten arca.
Egy meztelen arcot választottam
hogyan lássam magam
az újjászülető világ tükörképében.

De mondj csupán egy szót nekem
és máris földerül a lelkem.

Vittorio Sereni

VISSZATÉRÉS

A tavon a vitorlák fehér és tömött költemények,
de többé nem hasonlít hozzájuk a leheletem,
és már nem is volt többé tó --- csupán egy homályos tükör -
szívdobogásom kihagyásai.

Vittorio Sereni

A KERTEK

Árnyak, zöld árnyak, nyirkosan zöldek és
elevenek,
Kihez beszél az évek során önkívületben
a valaha volt eleven esztendőkből
egy tulipán és egy rózsza?

Vittorio Sereni

NÖVEKEDÉS

Észrevétlenül nőtt, mint a fű,
mint a fény délidő előtt
a leány --- aki sohase sírt.

Biagio Marin

HA MÁR A RIGÓ

Ha már a rigó dalba kezd
minden friss növény lengedez
magányos szívünk szárnyra kél
tüstént fölroppen és remél.

Kincs, java számlálhatatlan
árad a szárnyas pillanattal
túlszáll az égen és a földön
túl a végtelen nagy-időkön.

Biagio Marin

AZ ÉN DALOMNAK...

Az én dalomnak
szerény a hangja
de hosszan, mélyen zeng
mint az éj harangja.

Szigetem csak alig fénylik
földríti a nagy tenger
a kék égbolt mindent elnyel
a nap tüze ide rémlik.

Négy tornya van csak; ismerem
valamennyit, mind a négyet
lüktet hullámzó énekem
ringatja a messzeséget.

Biagio Marin

CSUPÁN EZ A FÖLD

Csupán ez a föld hirdeti
emberségünket --- halk rímei
nem az égből érkeznek ide
s nem a szél viszi a semmibe.

Termékeny földünk, a szegény
hordozza áldott felszínén
minden tavasznak örömét
minden jósnak melegét.

Biagio Marin : A FIATALSÁG

A fiatalság, a remény
kékellő égi tünemény
aztán megszürikül az égbolt
mint egy hamuszínű fényfolt.

Miként az üde, szép
hajadon leány
fakuló, régi kép
lesz mind valahány.

Ki marad fiatalnak
ki marad mohó lángnak
melyik égben virrasztanak
örökkön diadalmak?

Biagio Marin:
TESTVÉR, UGYAN MIT MŰVELSZ?

Testvér, ugyan mit művelsz?
az üres szavak
csak ámítanak
azok oly semmiségek.

Az a szó bizony ritka
amelynek lényege
érzés vagy remény titka
ha szárnyalnak is vele.
Ritka olya szó a szádban
mely varázslatot teremt
s a zúgó tengerárban
jóslatért esdekelt.

Biagio Marin

EGY HATALMAS BÁRKA

*Egy hatalmas bárka
keresztkötés, vitorla nélkül
most a legszebb szigethez
készül
velünk a varázs-szigetvilágba.*

Itt minden hallgat már
holtak szigete ez
nem dalol a madár
néma hantok felett.

Jaroslav Seifert

A TÖMEG SZÓZATA

Megvédjük magunkat,
mi a tömeg vagyunk,
utcákon áradunk,
testek vízesése vagyunk,
szenvedély lobogása,
a bor vagyunk ---
serlegek utcájának zúgása,
tenger vagyunk,
tereken átsuhogunk,
a tömeg vagyunk,
fejünk százezer,
kezünk kétszázezer.

mely hatalma védelmében
keményen ütleget,
világmegváltó csoda vagyunk,
örvendező sokaság vagyunk,
a semmiből semmit alkotunk,
--- egész világot,
A fölöttünk ívelő utcák házai,
a Vörös-tenger sziklahullámai,
melyeket Mózes nyitott meg
varázslatával
mert isten úgy akarta,
hogy csapata átkeljen a tulsó partra
száraz lábbal;
hisz a tömegnyomor pusztító vértzet,
csillog ugyan,
de gyilkos végzeted
végül a fejedre zuhan;
panaszod visszhangozza,
a kegyetlen fáraódat elátkozza.
Mi a tömeg vagyunk,
lángunk a föld kráteréből kicsap,
ömölve lázadunk.
lobogó erő tüzelő szavunk;
és felhő vagyunk
villámcsapásokkal, sötét égzengéssel,
a harag dörgése vagyunk,
s a kellő pillanatban robbanunk;
mi a tömeg vagyunk.

A tömeg mindent tudna ---
ha akarná, leköpné a Napot,
mely aztán kialudna.

Jaroslav Seifert: A BŰNÖS VÁROS

A gyárosok, a gazdagok, a törtetők városa,
a feltalálók és a mérnökök városa,
a tábornokok, a kereskedők
és a hazafias költők városa
sötét bűneivel kivívta Isten szent haragját,
s az Isten haragja már lángolt;
bár százszor megígérte a város pusztulását,
kénköves esővel, tüzes villámokkal rontását,
százszor is megbocsájtott,
hisz eszébe jutott, hogy azt is megígérte;
ha két igaz embert lel, nem pusztítja el mégse,
--- magának is törvény megtartani szavát;

Két szerelmes sétál a tavaszi kertben,
a galagonyavirág árasztja illatát.

Jaroslav Seifert: A HÁBORÚ VÉGÉN

Homlokukon hordván a lángoló jelet,
testükön vak sebet, mely üszkösödni kezd
--- küldték mindenünnen a sebesülteket;
hisz mindenképpen élni, élni akarnak,
pedig holnap vagy holnapután
mégiscsak meghalnak;
de a túlélők a halál ellenére,
a sebek és gyötrelmek ellenére
most is eleven fáklyái a bajnak.

Az állomástól vezető úton már várták
őket kedveseik, mint a tavaszi nyárfák,
de ágaik közt csodákat nem ringattak,
a viszontlátás vad tűz minden fiatalnak,
szájuk izzik, mint a vöröslő gallyak,
szavukra a szomjas ajkak elapadnak
s elvirítanak a bágyadt napsugárban
--- termett rajtuk gyümölcs, de a lázas kezek
leszakították a fellobbanó vágyban.

Mosolyognak elomló álmaikban,
szelíden mindent rendbe tesznek,
csillogva úsznak a szerelem partjai felé,
s a szükségből egyszerre ünnepek lesznek,
ölük oly nyugodt, mint a tó sima színe

Jeruzsálemben

hisz a napfényben mozdulatlanul vártak,
hogy angyal érkezzen, aki a vízre lebben
és érintse testüket kegyelmes szárnyal.

Boldog, aki hisz ebben a csodában,
ahogy az ősi legenda hirdeti
Szent János könyve ötödik fejezetében,
hogy tüstént meggyógyul, aki teheti
és elsőnek merül a szent vízű mélybe.
A boldogtalanok örömről álmodtak
szomorúságukban, súlyos bánatukban,
s asszonyaik ölen áldott áhítattal
ringva elomolnak;
ölelő karjuk, szelíd evezőjük,
hadd adjon hűséges asszonyt gyászos sorsuk,
hisz ez a gyászos sors nem lett a szeretőjük.

Jaroslav Seifert:

KÜLVÁROSI GYEREKEK

A kórteremben
ahol az ápolónők szinte táncot lejtenek
kémcsövek, szikék és emberfejek
között, ahol a fájdalom lángja is kigyúlt,
falfehéren és félig csupaszon állunk
mi: külvárosi fiúk,
hiszen mindnyájunk mellkasára térdelt
és lesepert a végzet:
külvárosi nyomorúságunk.

Csak a ablakok beszéltek hozzánk idegen
és érthetetlen nyelven, hidegen
a boldogságról.

Aztán jött egy orvos fekete szemüvegben
üvege alatt hűnyó mosollyal
/az áltatás üvege meg se rebben,
tán arra kell, hogy más bajt jelképezzen/,
remegő kézzel, néma szemüinktől zavarodottan
görnyedő szomorúsággal.

Amikor meg gondozásba vett
teljes szeretettel s oly gyöngéden,
nekem annyira bölcsnek tetszett
mint Lantner úr --- a hegedűjével,
mi pedig jávorfa-hegedűk voltunk
s a magunk sorsáról vidáman - szomorúan
egy-egy dalban mindenkihez szóltunk.

Egy pillanatig aztán meghallgatott,
de felismerte, hogy a lélekharang
nem bennünk kongatott,
és hogy mind sérültek, lehangoltak vagyunk,
sorba, gondosan megkopogtatott
a bordák húrjain csak halkán játszhatott
és dalolt:

e - a - d - g

g - d - a - e.

Fiúk, nektek mind meg kell gyógyulnotok,
hogy mikor a nagy koncert fölzeng a világban
játszhattok a forradalmi nagy szimfóniában
a vörös partitúrából.

És ez, barátom, megvalósuló álom!

Jaroslav Seifert: FOHÁSZ ----- DALBAN

Töviskoszorúval megkoronázva
Istenből emberré lett;
törődve szétosztott gyönyörű álma
---- mint egy csodás ígézet ----
beteljesülését várja.

Ha az emberek szíve csordulásig
megtelik majd az ő szeretetével,
keményen tör az igazságig
és a forradalommal érvel ---
akkor majd mindenki egyformán kap
a koldus, a leggazdagabb
tisztas jutalmat.

Hát Uram, hagyj minket magunkra,
későre jár, népünk ezért kérlek.

Nem bocsájtunk meg --- a szeretet nevében
az ellenünk vétkezőknek,
megbosszúljuk --- a szeretet nevében
kínját az éhezőknek
s minden sérelmeket ----
hisz az ember, a te képedre teremtve
felebarátját gyötörte, verette
földön, égen és minden tengeren.

Bizony, a költő mégis szomorú;
Uram, ha már ők kínzatosoddal
veled perbe szálltak,
s rózsából fontak töviskoszorút,
mért nem hagyták meg rajta a rózsákat!

Vladimir Molan

KÉRDEZTELEK

Kérdeztelek drága leányka: Mi a költészet?

Mondani akartad:

Olyan az, hogy --- Ó, igen az, olyasmi lenne...
pedig félelmedben és ámulatodban,
meg csodát vigyázó tanúságodban
gyötrődve féltettem fénylő szépségedet,
mert nem csókolhatlak, s nem alhatom veled,
mert nincs semmim --- és aki nincstelen,
mit ajándékozhat? ---- dalolnom kell tehát...

De nem szóltál semmit, csak hallgattál,
és nem is hallottad ezt a dalt....

Vladimir Molan

VAJON MIT OLVASOTT?

Vajon mit olvasott az a lány

könyvéből a villamoson?

túllépett már az időn és önnön nevéen,
már csak egy érzés volt, amely meghitten lebeg,
s ha megszólalhatott volna, bizonyára megszid,
s ha felnézhetett volna, biztosan észreveszi
legalább a lázadást és az angyal zuhanását....

Aki szövetkezik egyszer a költészettel,
többé nem hagyja el....

Vladimir Molan: A FA LEVETI KÉRGÉT

A fa leveti kérgét és a szélkakas
csikorog, mint a kés, ha rág kemény kenyeret,
Elég-e csak élni, hisz kuvikszót hallasz,
éjjel --- ha tenyeredbe hajtod fejedet.

Sőt másképp is bűnös, aki még vétkezik
a hulló romok szárnyzuhogása mellett!
Hisz ha a szabad tér hősre emlékezik
csak a jövő lehet az újabb lehelet.

Vladimir Molan: FELISMERÉS

Úszik-e az élet az árral
és a halál ellene az árnak ---
nem tudhatom, hol a torkolat.
Úszik-e az élet az ár ellen
és a halál együtt az árral ---
nem tudhatom, hol van a forrás.
Vladimir Molan

Vladimir Molan: ÉLET

Ki kopog az ajtón --- kérdem,
Szénégető --- feketében.

Egyszer majd egy szép napon
felhevül a kőhalom.

Álmoskönyved olvasod,
s a szemetes bekopog.

Vladimir Molan: ANYA

Láttad-e valaha idős anyádat,
mikor éppen megveti neked az ágyat,
rakosgat, szétterít és egyengeti a lepedőt,
hogymogassa a kellemetlen redőt?
lélekezete, kezének és tenyerének mozgása
oly szeretetteljes,

hogymint az ősök --- eloltja Persepolisban a tüzet,
smint a maiak megszelídítik a közeledő vihart,
a kínai --- vagy egy másik ismeretlen tengeren...
Vladimir Molan

Vladimir Molan: AZ ALMÁRÓL SZÓLVÁ

A gyümölcs már megérett,
deszüretre még kevés,
a kimért pillanat
le nem hulló esés...

Fehér pille szállj puhábban!
Nézd, a szellő lágyan lohad,
te meg szívem ne akard még
ismerni a viharokat!

Joszif Brodskij: ODÜSSZEUSZ TELEMAKHOSZNAK

Telemakhoszom,

a trójai háború befejeződött.

Nem is emlékszem --- ki győzött.

Talán, talán a görögök; ennyi halottat
nem veszíthet idegenben más --- csak a görögök...

Mégis --- az út hazafelé
túlságosan hosszúnak látszott;

mintha Poszeidon --- mikor mi ott időztünk
a végtelenig lopta volna a távolságot.

Nem tudom, hol is vagyok én most
s mi vár még rám. Valamilyen mocskos sziget;

bokrok, épületek, disznók rőfögése,
benőtt kert --- és valamilyen királynő,
meg a fű, meg a kövek. - Drága Telemakhosz,

hasonlít egymásra minden sziget,
ha ily sokáig vándorolsz, s az értelem
a hullámokat számlálva megtévedhet,
a ködlő horizont megkönnyezteti szemed,
s a tengeri moszattól eldugul a füled.

Hogyan végződött a háború --- nem tudom,
s te most hány éves vagy --- erre sem emlékszem.

Nőj nagyra, Telemakhoszom, növekedjél.

Csak az istenek tudják, találkozunk-e újra.

Te most már nem vagy az a kisgyerek,
aki előtt a bikákat megfékeztem volna.

S ha nem Palamédész --- most is együtt lennénk.

Bár lehet, tán neki is igaza van: nélkülüm
az apakomplexustól, a szenvedélyektől megszabadultál.

S az álmaid, én Telemakhoszom, már büntelenek.

Joszf Brodskij

LEVELEK RÓMAI BARÁTOMNAK

/Martialisból/

Ma szeles az idő, nagy a hullámverés;
 ősz lesz megint, a táj változását éli.
Oly megható, Posztum, a halk színesedés,
 mint mikor barátnőd ruháit cseréli.

A leány mulattat, de csak egy határig ---
 te is csak könyökig vagy térdig merészkedsz.
A testen túl minden más gyönyörre válik,
 ott nincs ölelkezés, sem csúf hitszegések.

.....
Könyveket küldök most, Posztum, mind oly ritka.
 Jól élsz a városban? Jókat alszol váltig?
Hogy van Caesar? Mit csinál? Sok az intrika?
 Folyton az intrikák! --- Szinte fulladásig.

Ülök a kertemben, lobog sápadt mécssem;
 se társak, se barátnők, se öreg szolgák;
ha gazdag, ha szegény, nem szól semmit mégsem,
 csak a rovarok --- hogy házam körülrongják.

.....
Egy ázsiai kereskedő nyugszik itt,
 ügyes volt, rátermett --- mégis észrevétlen,
Hirtelen halt meg, váltólázban. --- Áruit
 eladni hozta, de itt érte a végzet.

Ott egy légionárius vaskos kő alatt;
 nagygyá tette harcokban a birodalmat.

Megölhették volna! Öregen itt maradt,
követendő törvényt bizony ez sem szabhat.

.....
Valld az igazat, Posztum; a tyúk nem madár,
de tyúkésszel is gyötörhet a bánat.
Ha nem a birodalomban születnél már,
maradj itt, szeresd süket provinciádat.

Messze Caesartól, a viharoktól távol,
nem kell bókolni vagy mímelni a gyávát.
Tán minden helytartó bitangmód harácsol,
de inkább őt tűröm, mint a piócáját!

.....
A zápor múlását, hetérám, meg kell várunk;
én vállalom, de csak alkudozás nélkül.
Pénzt kérni letakart halottól --- úgy járunk,
mint a háztetőről ha zsindelety letépünk.

Csordogálok is, mondod? --- De hol a tócsa?
hogy én tócsát hagytam volna ott --- soha még;
majd találsz egy férfit, aki társad volna,
s a lepedőn az ő tócsája folya szét.

.....
Az életünk felét már jócskán leéltük;
a taverna előtt így szólt egy vén szolgál:
„Csak romokat látunk, ha jól körülnézünk.”
Igaz gondolat --- de mintha barbár volna.

A hegyekből való csokorral pizsmogok;
keresek egy kancsót, belé vizet öntök,
mint Libiában, Posztum --- vagy ki tudja hol ---
vajon a harcokkal még meddig gyötörtök?

.....
Emlékszel. Posztum, a helytartó hűgára?
Sovány volt, de lába húsosra tellett;
Te még háltál vele ... Most papnővé válva,
bizony, Posztum, ő már cseveg az istenekkel.

Utazz ide, majd borozunk, majszolgotunk
Kenyeret és szilvát. Mondasz friss híreket.
Ülünk a kertben; az égboltra bámulunk
és elsorolom mind a csillagképeket.

.....
Nemsokára, Posztum, régi jó barátod
megadja tartozását, ahogy csak tudja;
félretett pénzem párnám alatt találok,
nem sok az egész, de temetésre futja.

Hollófekete kancámon látogasd meg
a hetérákat városunk fala mellett;
busásan fizesd meg szerelmüket; s add meg,
mert egykor szerettek --- s most siratnak engem.

.....
Mind zöldell a babér --- szétfutó sorokban
kitáruló ajtó, poros ablakocskák,
ottfelajtott szék, nyoszolya elhagyottan,
függönyök, amint a déli fényt beitták.

A sötét pineák mögött zúg a Pontus,
ismeretlen hajó küszködik a széllel;
egy szétszáradt padon az öreg Plinius,
s a ciprus lombjában rigó fütyörészget.

.....

A „VERSFORDÍTÁSOK” költőinek bemutatása:

1/ SALVATORE QUASIMODO /1901-1968/

Költő, műfordító, szerkesztő. Életútja Siracusát, Nápolyt, Firenzét és Milánót köti össze. Rajzoló, építészeti hivatalnok, irodalomtanár. Részt vesz az antifasiszta ellenállásban. --- Költészetében az „ermetismo”, iskolájáról és a klasszikus hagyományoktól indul. Fejlődése az elvont alkotásoktól a háborúellenes magatartáson át az egyszerűbb formákig, a humanitásig, az elkötelezettségig, a haladásig vezet. 1959-ben irodalmi Nobel-díjat kap.

2/ VITTORIO SERENI /1913-1983/

Költő, műfordító. A teljes élet külső és belső történéseit elemzi --- sok jelkép és többszörös áttétel segítségével. Borongós, szomorkás hangú és hangulatos versek szerzője.

3/ BIAGIO MARIN /1891-1985/

Trieszt közelében GRADO szigetén született --- s mindvégig ragaszkodott szülőföldjéhez. Rómában, Bécsben tanult. Tájszólásban írott versei a népdalok tiszta világát, szabályos ritmikáját, üde képeit idézik.

4 / JAROSLAV SEIFERT /1901-1986/

Az emlékező, a szemlélődő líra jeles cseh képviselője. Forradalmi és retorikus versek után az őszinte érzelmek, az intim hangulatok, az egyszerű emberek belső világának poétája. Tömörítő, megjelenítő ereje példamutató. - 1984-ben irodalmi Nobel-díjat kapott.

5 /VLADIMIR MOLAN /1905-1980/

Eredeti hangú cseh lírikus. A filozófiát, a gondolkodást, az egyéni szellemiséget pártfogoló költő. Sajátos struktúrájú lírához vonzódik. Főbb témái: a szeretet, a halál, a magány. Verstechnikája virtuóz.

6 / JOSZIF BRODSZKIJ /1940- - /

Az Amerikai Egyesült Államokban élő orosz költő. Az átlényegítő és átlényegülő modern költészet mestere. Tematikája a görög-latin kultúrához kapcsolódik; a szabad és klasszikus formákat egyaránt kedveli. 1987-ben irodalmi Nobel-díjat kapott.

TARTALOMJEGYZÉK

A „VÁLOGATOTT	Visszajár..... 30
VERSEK” kötetből..... 1	/Papp Árpádnak/
Vándorúton..... 3	Virtus emberségből..... 31
A szabadság hívó szavára..... 4	/Ilisznek/
Forradalom..... 5	Esti merengés..... 32
Szabadságköszöntő..... 6	Megtaláljuk..... 34
Nem felejt..... 7	Hulló évek nyomán..... 35
Szederinda..... 7	/érettségink 45. évfordulóján/
Hazám..... 8	Hogy a mű visszaragyogja..... 36
Mit ér?..... 10	/Egy portrékiállítás emlékére/
Arány és mérték..... 10	Erdőzsongás..... 38
Oda is fölemel..... 12	/Történelmi vázlat/
Gyermektánc..... 13	Metamorfózis és variációk..... 39
A fény magasáig..... 14	/A francia forradalom 200.
Át a réven..... 15	évfordulóján/
Dózsa..... 16	Csendes fohász..... 42
A holnap elé..... 17	Szívedben hordod..... 44
Örökre ideköt..... 18	/A 80 éves Takáts Gyula
Névnapi köszöntő..... 19	köszöntése/
/Fodor Andrásnak/	Van hitele még..... 45
Sehová..... 20	Széchenyi öröksége..... 46
A látszat ellen..... 20	/1, 2, 3, 4, 5 és utóhang/
Áldozók..... 21	A Kárpát-medencében..... 50
Ady..... 22	Üzenet József Attilának..... 50
Vigyázó szépség..... 23	Forradalmunk..... 51
/Nagy László halálára/	/Az 1956-os forradalomra
Anyanyelvemen..... 24	emlékezve/
Baltoni triptichon..... 25	Ki véd meg?..... 52
Az évek ezüst füzére..... 27	Hittel, igézettel..... 53
Biztatás..... 28	Hűség..... 54
/Válasz Bertók Lászlónak/	Engesztelő vers..... 55
Csodákon merengsz..... 29	/Üzenet Csoóri Sándornak/
/Tiszteletadás Tóth Árpádnak/	Sors-sonettek..... 56
	/I., II., III., IV., V., VI./

A „MINDENSÉG FELÉ” kötetből.....	61	Velünk lehetsz.....	90
A partok előtt.....	63	Nem volt hiába.....	91
Győzelmes csoda.....	63	Fölfénylő hittel.....	92
Az emberség magasáig.....	64	Nekünk még örök.....	93
Költemény lettél.....	64	Szembe fúj.....	94
Szabadság.....	65	Nem kérdezel.....	95
Eleven fáklya.....	66	Magány.....	96
Költemények prózában /Illyés Gyulára emlékezve/.....	67	Halandó ember.....	97
Szerepek.....	67	A „FEKETE LADIK” kötetből.....	99
Nyugalom.....	67	Útmutató fáklya.....	101
A kövek.....	68	Örökre mostoha.....	101
Időfutamok.....	68	Nem menekülhetsz.....	102
Utak.....	69	Minden lobogás.....	103
Vágyakozás.....	69	Elkötelezettség.....	104
Forr a katlan.....	70	Fölmutattad az igazságot.....	104
A mindenség felé.....	71	Pihés messzeség.....	105
Egyszer még... ..	72	Nem gátolja semmi.....	105
Mi lesz velünk?.....	73	Ne feledd... ..	106
Ígéretes nyár.....	74	Kincskeresők.....	106
Fohász.....	75	Hogy fölszabadítson.....	107
A „MEGVÁLTÓ REMÉNYEK” kötetből.....	77	A költészet.....	108
Nyolcsorosok.....	79	VERSFORDÍTÁSOK.....	109
A forradalom öröksége.....	81	Salvatore Quasimodo: A fűzfák lombja alatt.....	111
Féltő fohász.....	82	A katonák éjszaka sírnak.....	111
Antagonizmusok.....	83	Morzsányi idő.....	112
Új érdekszövetség.....	84	Elégia.....	112
Cselekvő igazak.....	85	A fal.....	113
Október 23.....	86	Nem veszítettem semmit.....	114
Megváltó remények.....	86	Vittorio Sereni: A köztársaság.....	114
Lázadó szépségek.....	87	Hajnali utazás.....	115
Itt és odaát.....	88	Visszatérés.....	115
Lázás mindenség.....	89	A kertek.....	116

Növekedés	116	Vladimir Molan:	
Biagio Marin:		Kérdeztelek	126
Ha már a rigó	116	Vajon mit olvasott?	126
Az én dalomnak.....	117	A fa leveti kérgét.....	127
Csupán ez a föld	117	Felismerés	127
A fiatalság.....	118	Élet	127
Testvér, ugyan mit művelsz?..	118	Anya	128
Egy hatalmas bárka.....	119	Az almáról szólva.....	128
Jaroslav Seifert:		Joszif Brodskij:	
A tömeg szózata	119	Odüsszeusz Telemakhosznak..	129
A bűnös város	120	Levelek római barátomnak	
A háború végén.....	121	/Martialisból/.....	130
Külvárosi gyerekek.....	123	A „VERSFORDÍTÁSOK”	
Fohász ----- dalban	124	költőinek bemutatása:	133